

CONTRA

nr 2 1994 (nr 114 från starten) årgång 20 Pris 25:-

**Rättvisan och psykologin
Organisationsstödet
Ukraina**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Tel 08-654 95 52

Telefax: 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.

Inbetalas på postgiro 85 95 89-4

eller bankgiro 261-2638.

Finland: Minst 100 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 62-9.

Norge: Minst 130 norska kronor per år.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: Minst 120 danska kronor per år.

Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Mólnár

Redaktion: Tommy Hansson, Georg Hardt och Carl G. Holm.

Övriga medarbetare: Bertil Håggman, Birger Larsson,

Bertil Lindblom, Arne Sundström, Roger Söderqvist,

Marek Zyto samt Peter Hartvig, Danmark, Allan C.

Brownfeld, Washington och Rune Westin, Sydney.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0522-64 16 06

Presslagd 1994-02-08

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1994

Bo Johansson

En av Contras tysta – men icke desto mindre hängivna medarbetare – har avlidit. Bo Johansson blev bara 52 år (vilket i och för sig gjorde honom till den i särklass äldste medverkande i Contras praktiska arbete). Han avled oväntat och plötsligt i en medfödd – men för honom själv okänd – sjukdom. Bosse var under många år en klippa i arbetet på Contra-lokalen på Kungsholmen i Stockholm. Bara någon enstaka gång medverkade Bosse i spalterna, men han deltog desto flitigare i det dagliga arbetet.

Han var också en uppgiftsinsamlare av stora mått. Inget politiskt föredrag – av vad slag det vara må – avhölls i Stockholm utan att Bosse var närvarande. Han läste alla politiska tidskrifter som kan tänkas. Från KPML(r)s Proletären till Sverige-Demokraternas Sverige-Kuriren. Det gjorde att han kände till i stort sett allt som hände i de små politiska sekternas Sverige.

Bosse var en intellektuell gigant och en av de främsta i landet inom sin specialitet, aerodynamisk flödesteori. Han hade en docentur vid Kungliga Tekniska Högskolan, där han för övrigt fram till sin död var synnerligen aktiv i studentföreningen Höger-teknologerna. Han levde ett lite bohemiskt överliggerliv, trots att han sedan decennier avslutat sina studier med glans.

Under många år arbetade han på Flygtekniska Försöksanstalten med ett projekt som skulle öka verkningsgraden på propellrarna i vindkraftverk så radikalt, att t o m kärnkraften skulle ha fått en konkurrent när det gällde produktionskostnaderna för el. Möjligen fördröjdes projektet av att Bosse inte ville använda datorer i utvecklingsarbetet. Det fanns ju räknestickor.

Contra saknar en av sina mest särpräglade personligheter och en av sina mest flitiga medarbetare.

Géza Mólnár
Ordförande i Stiftelsen Contra

CONTRA-NYTT

I dagarna har Contra gett ut en laddad och kontroversiell bok med Lennart Hane som redaktör. Boken heter *Rättvisan och psykologin*. Boken har ett stort antal kvalificerade medarbetare och behandlar det tivelaktiga inflytande som psykologiska bedömningar vunnit som bevismaterial i rättegångar. När konkreta och handfasta bevis saknas kan åklagare tillgripa psykologutlåtanden, som märkligt nog godtas som "bevis" av många domstolar. Detta hot mot rättssäkerheten avslöjas av psykologisk och juridisk expertis.

Boken är på sammanlagt 167 sidor och kostar 180 kronor om den rekriveras från Contra, Box 8051, 104 20 Stockholm. Inklusiv porto blir priset 195 kronor. Beloppet bör då inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638. Boken kommer att erbjudas medlemmarna i Bokklubben Frihetsforum andra kvartalet 1994.

INNEHÅLL – CONTRA 2/1994

sid

- 3 **Bekymmersamma paralleller...**
Tommy Hansson om fenomenet Zjirinovskij.
- 6 **Rättvisan och psykologin**
En introduktion till Lennart Hanes kontroversiella bok..
- 8 **15 miljarder av skattebetalarnas pengar**
Carl G. Holm skriver om hur skattebetalarna försörjer organisationsbyråkraterna.
- 11 **Gula sidorna**
Aktuella smånotiser.
- 15 **Ukraina i rask takt mot avgrunden**
Den nionde artikeln i Contras serie om f d sovjetrepubliker..
- 18 **Nyliberalt ungdomsparti kan bli störst i Ungern.**
Lars William Saure skriver om partiet Fidesz.
- 18 **Brev till Contra**
Contra-läsarna tycker till.

Fenomenet Zjirinovskij:

Bekymmersamma paralleller...

Text: Tommy Hansson

Är Vladimir Zjirinovskij "en rysk Hitler"? Frågan har ofta och med rätta ställts sedan den ryske politikern och hans fascistliknande parti ("liberaldemokraterna") fick 25 procent av rösterna i valet i december och blev Rysslands största parti.

Det finns förvisso oroande paralleller mellan den ryske extremnationalisten och hans osalige tyske föregångare. En är att båda hamnade i det politiska rampljuset via stora valframgångar.

Det kan svårligen förnekas, att såväl Adolf Hitler som Vladimir Zjirinovskij var/är auktoritära antisemiter (det påstås fö att Zjirinovskij skulle vara halvjud) och extremnationalister vilka drömde/drömmer imperialistiska storhetsdrömmar. Och Tyskland på 1920- och 30-talen samt Ryssland på 1980- och 90-talen var/är länder med politiskt, ekonomiskt och socialt kaos som väsentlig beståndsdel. Det postkommunistiska Ryssland är säkert dessutom betydligt mer kaotiskt än vad Weimar-republikens Tyskland var.

Dessutom har Ryssland och hela det forna sovjetväldet tillgång till något som både Weimar-Tyskland och Hitler-Tyskland dessblittre saknade – kärnvapen.

Det vore därför synnerligen oansvarigt att, i beaktande av hans bisarra uttalanden om kärnvapenutpressning och ett nytt storskyt imperium, avfärda Vladimir Zjirinovskij som någon sorts pajas. Exakt det

En rysk Führer med bomben?

misstaget gjorde som bekant inte så få politiska observatörer när det gällde Hitler fram till dennes valseger och uppstiggande till kanslersämbetet i januari 1933. Ja, Hitler och hans nationalsocialistiska parti NSDAP kom faktiskt till makten genom fria, allmänna val. Vilket är ännu en bekymmersam parallell till situationen i Ryssland 60 år senare.

Ossietzkys öde

Den tyske författaren och journalisten Carl von Ossietzky, som fick Nobels fredspris för 1935 medan han satt i tyskt koncentrationsläger året därpå, tillhörde dem som gruvligt underskattade Hitler och nazismen. Han skrev om Hitler i sin tidning *Weltbühne* 1931:

Presskollaget på denna sida demonstrerar turbulensen kring Vladimir Zjirinovskij, som trots att han bara inlett sin politiska karriär redan lyckats stöta sig med flera länder.

Bilden på nästa sida visar en sovjetrysk propagandabild ur "Sovjetskaja Rossija" i oktober 1982. Bildtexten lyder: "Israel".

"I större utsträckning än Mussolini före marschen till Rom har han haft Tyskland i sin hand, men han har inte förstått att utnyttja de krafter som stått bakom honom. Att det fortfarande återstår en och annan pelare av den tyska demokratis tempel och att allt ännu inte ligger i spillror beror på ett förträffligt förhållande i det tyska ödet, nämligen att det tyska fascisternas fruktansvärde dundergud är ännu odugligare än sin motståndare. Före varje avgörande har vår egen Il Duce lipande lagt sig till sängs i sin sidenpyjamas och druckit kamomillte. En kung Vinter som etablerar sig under ett par vita månader och sedan smälter bort med snön."

Bakgrunden till detta beklämmande önsketänkande var att NSDAP den 10 februari 1931 lämnat Reichstag i Berlin i protest (och följts av det tysknationella vasallpartiet under von Papens ledning).

Ossietzky och hans alltför många meningsfränder över hela den politiska skalan förstod inte den dynamiska kraft som frigjordes genom samspelet mellan Hitlers karismatiska personlighet, det nationalsocialistiska partiet och det tyska folket. Två år efter det att Ossietzky skrev ovan anförda rader, bortfördes han till ett koncentrationsläger i Sonnenburg, ett av tredje rikets första. 1936 fick han fredspriset för föregående år. 1938 var han död i sviterna efter tortyr och misshandel.

Liksom det i början på 1930-talet fanns konservativa tyska nationalister som av olika skäl var beredda på att samarbeta med revolutionären Hitler, så finns det i början av 1990-talet "konservativa" (läs: vänsterradikala) kommunister som gärna slår sina påsar ihop med Zjirinovskij för att om möjligt återge det tidigare imperiet något av dess forna glans. Finland och Baltikum anses av den ryske fascistledaren ligga inom det åstundade imperiets naturliga gränser.

Representanter för den uttalade ryska, antisemitiska fascismen inom exempelvis Pamjat-rörelsen (Pamjat = minne) har hittills dock valt att avfärda Zjirinovskij som en opportunistisk KGB-agent med en judisk far. Sant är att Zjirinovskij en gång tjänstgjorde inom den militära sovjetiska

underrättelsetjänsten; sannolikt stod han då på den militära underrättelsetjänstens GRUs avlöningslista.

Stalins "slutgiltiga lösning"

Må vi alltså ingalunda underskatta det hot som Zjirinovskij nu och ännu mer i framtiden kan komma att utgöra mot freden och stabiliteten i världen. Det som i sammanhanget utgör ett otäckt faktum är ju, att antisemitismen i betydelse av judehat de facto har ett avsevärt starkare flöde i Ryss-

slöt sig till den revolutionära rörelse som ledde fram till den s k Oktoberrevolutionen 1917; man antog (felaktigt, skulle det visa sig) att kommunismen skulle vara en garant mot fortsatt antisemitism.

Josef Stalin fruktade innerst inne det "främmande" och "kosmopolitiska" inflytande som han ansåg att Sovjetrysslands judar utgjorde, vilket beskrivs av Arkadij Vaksberg i boken *Lubjanka* (Norstedts 1993). Efter att ha ingått pakten med Hitler-Tyskland i augusti 1939 men midsommartid 1941 ha blivit anfallen av samma Tyskland, sökte Stalin dra nytta av oppositionen mot Hitlers jedeförföljelser genom att godkänna bildandet av Judiska antifascistiska kommittén. 1943 inledde kommittén, med Vaksbergs ord, "en mycket kort men händelserik verksamhet".

Denna sovjetiska frontorganisation, bildad 1942 efter föregående opinionsbildning inom ramen för den s k Sovjetiska informationsbyrån, leddes av den berömde dramatikern Solomon Michoels och hade som framträdande namn bland andra Perets Markisj, David Bergelson, Lev Kvitko, Itsak Fefer och David Hofstein.

1943 reste Michoels och Fefer, givetvis med Stalins godkännande, till USA på en propagandaturne som blev en stor framgång. Några av kommitténs medlemmar trodde nu att det var fritt fram att i Stalins rike fritt verka för ett judiskt nationalhem på sovjetiskt territorium, dit också diasporan kunde lockas. Till Stalin riktades därför en hemställan om att detta tänkta judiska nationalhem skulle förläggas till Krim, där en judisk republik småningom skulle upprättas.

Detta var för mycket för Stalin. Skrivelsen om det judiska nationalhemmet stämpelades efter en tid som "en sabotagehandling av världssionismen", vilken påstods ha inspirerats av högkapitalistiska kretsar i USA. Men Stalin föredrog vid närmare eftertanke att avvakta händelseutvecklingen till slutet av 1947. I november beslöt FNs generalförsamling att upprätta staten Israel i Palestina, och eftersom den ledande västmakten England stödde arabsidan beslöt Stalin att officiellt ställa sig på Israels sida.

Stalin kunde kosta på sig detta drag eftersom Judiska antifascistiska kommitténs planer på ett judiskt nationalhem på Krimhalvön nu var definitivt överspelade. Tiden var nu mogen för en uppgörelse med ledande judiska personligheter i Sovjet. Michoels mördades på Stalins order i form av en arrangerad "bilolycka". Arkadij Vaks-

land än den hade i Tyskland före Hitler och nationalsocialismen. Blodiga pogromer har en lång och dyster i historia i det traditionella ryska riket, vilket var en av anledningarna till att påfallande många ryska judar inklusive Lev Bronstein-Trotskij an-

berg lägger fram bevis för att Stalin planerade en "slutgiltig lösning" på judefrågan i början på 1950-talet:

"Jordmånen var förberedd, det som fattades var en enkel intrig som skulle få kristallnatten i Hitlertyskland 1938 att framstå som en barnlek."

Av olika skäl inställdes dock den planerade aktionen, och 1953 var Stalin själv död. En ny våg av statsledd antisemitism, nödortfött maskerad som "antisionism", flammade upp på 1960-talet. Under perestrojkan på 1980-talet framträdde sedan den ryska nationella väckelserörelsen, som till skillnad från Zjirinovskij inte gör några försök att dölja sin antisemitism och fascism. Det är under alla omständigheter på denna nationalistiska våg Zjirinovskij och hans "liberaldemokrater" rider.

Klassisk fascist

När TV3s Robert Aschberg intervjuade Vladimir Zjirinovskij den 19 december 1993 förnekade den senare emfatiskt varje släktskap med Hitler och tog avstånd från det andra världskrigets hemskheter inklusive judeutrotningen. Zjirinovskij var alltså betydligt smartare än vad Jean-Marie Le Pen var då denne i en TV-intervju i september 1987 hävdade, att Förintelsen "bara var en detalj i det andra världskrigets historia". Den ryske nationalisterna valde också att tona ner tidigare uttryckta önskemål om att få åter införliva Alaska med Rysslands landamänen.

Likväl höll Zjirinovskij fast vid sina teorier om att världen lämpligast borde styckas upp av ett begränsat antal stormakter och att mindre folk – inklusive judar i Israel och diasporan – gör bäst i att låta sig domineras. Detta skulle enligt Zjirinovskij tillförsäkra världen om någon form av maktbalans. Han pekade härs och tvärs på sin karta och höll låda på franska.

Svenska Dagbladets ledarskribent Fredrik Braconier skrev den 15 december 1993:

"Den person som nu leder Rysslands största parti är heller inget puttenuttigt barnbarn till Il Duce (som Alessandra Mussolini, förf anm) utan en folkhetsare av egen kraft. Han erbjuder fascismens alla klassiska ingredienser inklusive militarism."

Ett Ryssland där presidenten heter Vladimir Zjirinovskij ter sig i dag, särskilt mot bakgrund av Boris Jeltsins hälsoproblem, inte som någon orimlighet. Blotta det faktum att han finns med i bilden och att han visat sig vara en mycket skicklig och trendkänslig politiker är tillräckligt oro-

ande. Förmodligen är det riktigt som Stephen Sestanovij vid Centrum för strategiska och internationella studier i Washington framhöll i en intervju som publicerades i tidskriften *Tempus* 16-22 december 1993:

"Zjirinovskij kommer inte att dominera den ryska politiken, men hans närvaro ger en antydning om den nya riktningen."

Gissningsvis kommer de liberaldemokratiska framgångarna i rysk politik att främja de krafter som vill exportera militärteknologi till länder av typ Irak, Iran, Libyen, Serbien och Nordkorea.

Ingen Hitler, men...

Det som ändå enligt min mening gör, att Vladimir Zjirinovskij knappast är någon

storrysk Hitler i vardande är att vi i motsats till för 60 år sedan nu har historiens facit i hand. Ansvarsfulla demokratiska politiker i Ryssland och i andra länder är väl medvetna om faran, och den insikten underlättas av Zjirinovskijs egen faiblesse för yviga uttalanden – han har inte bara talat om att han tänker invadera Finland och Baltikum utan också kallat Rumäniens befolkning en samling italienska zigenare etc.

Någon "ny Hitler" är alltså knappast Vladimir Zjirinovskij. För den rollen saknar han både intelligens och taktiskt sinne. Men han är tillräckligt orevlig för att det skall finnas anledning att ta honom på allvar.

NÅGRA AKTUELLA CONTRA-ARTIKLAR

Elina Erikssons bok "Den dubbla resan" är en skönlitterär skildring av det skandalomsusade Bai Bang-projektet. Ett svenskt biståndsprojekt i en av världens få kvarvarande kommunistdiktaturer. Boken är inbunden och på 267 sidor. Pris 145 kronor plus porto.

Bildekalen Sverige Fritt Från Socialism! Lämplig för Din bakruta. Pris 20 kronor.

Contra-tändaren. Cigarettändare med texten "Kommunismen är farligare än rökning. Contrastyrelsen". Pris 10,-.

CONTRA

Varorna kan Du beställa från Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm. Telefon 08-654 95 52. Fax 08-652 48 99. Porto tillkommer med 15 kronor per beställning. Betala helst in i förskott till postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638. Betalar Du inte in i förskott tillkommer postförskottsavgiften som är på minst 21 kronor.

Rättvisan och psykologin

I dagarna har Contra presenterat en högst kontroversiell bok med advokaten Lennart Hane som redaktör. Den handlar om psykologins möjligheter att manipulera domstolarna. Hur sakkunigutlåtanden från psykologer leder till att människor kastas i fängelse, utan några handfasta bevis. När bevisen sent omsider kommer fram kan det leda till ny rättegång och frikännande, som i ett färskt fall från Umeå. En man som dömts till tio år för incest och redan avtjänat två år i fängelse blev frikänd och släppt. Den ursprungliga domen byggde helt på flickans påståenden, och det faktum att psykologisk expertis ansåg henne trovärdig. När anklagelserna så småningom utvidgades med ytterligare tjugofem män, däribland en läkare och två präster, började myndigheterna äntligen inse att det var något tveklaktigt i de påståenden som psykologerna tidigare gått i god för.

Umeå-fallet är på inget sätt unikt. I boken "Rättvisan och psykologin" behandlar experter frågeställningarna från en rad utgångspunkter. Kan vi verkligen lita på psykologin - eller rättvisan? Svaret är tyvärr inte ja.

Det finns många exempel på att personer på tivelaktiga grunder dömts till stränga straff på grund av dagens "modebrott" - sexuella övergrepp. Sexuella övergrepp förekommer, de tillhör de skamligaste brotten och de ska beivras. Men brottets allvar får naturligtvis inte sänka kraven på bevis. Egentligen borde det vara tvärtom. På grund av brottets allvar blir straffet hårt. Därför borde det egentligen ställas större krav på bevisning.

Domstolarna har sällan tillgång till tekniska bevis. Oftast står ord mot ord. Det blir då för domstolen en fråga om att bedöma parternas trovärdighet. Den trovärdigheten bedöms ofta med hjälp av inkallade psykologer. Många psykologer har utvecklat bedömningar till rena geschäftet. Det är sådant geschäft som kritiskt behandlas i Lennart Hanes bok.

Flickan oskuld - pappan ändå dömd för övergrepp

I Umeå-fallet blev den dömde till slut frisläppt. I ett annat aktuellt fall har en man dömts till tre och ett halvt års fängelse för incest. Också här mot sitt nekande. Det finns inga handfasta bevis. När pappan satts i fängelse tog dottern tillbaka sina anklagelser och tillät äntligen den gynecologiska undersökning som hon tidigare vägrat att genomgå. Den visade att dottern var oskuld. Mannen vägrades ändå resning i målet eftersom domstolen hävdade att det under vissa omständigheter var teoretiskt möjligt för en flicka att genomföra samlag utan att mödomshinnan brister. Psykologisk expertis avgjorde att pappan var skyldig, trots att det enda handfasta beviset nu talade till hans fördel.

Så långt kom aldrig pappan i Umeå-fallet. Även där vägrade dottern att gå med på en gynecologisk undersökning, och trots det fälldes pappan av såväl tingsrätt som hovrätt. När rättegången togs om och pappan frikändes uttalade genast psykiatrisk expertis sina fördömanden av den friande domen och allt vad kvinnoorganisationer som fanns i Umeå ryckte ut och förklarade att flickan talade sanning inte bara om pappans övergrepp utan också om prästernas, läkarens och de andra tjugo männens övergrepp...

Fängelse för både mamma och pappa - inga bevis
I Södertälje är ett liknande fall aktuellt just nu. En flicka med belagda psykiska problem (bl a sjukdomen anorexia) anklagar bägge sina föräldrar för sexuella övergrepp.

Pappan döms till tio års fängelse och skadestånd på 984.000 kronor. Mamman dömdes senare till fem års fängelse. Domarna bygger på psykologers uttalanden om trovärdigheten hos flickan.

Sedan föräldrarna placerats i fängelse började flickan berätta om att hon varit med om rituella barnamord. Hon berättade att flyktingbarn mördats när hon varit med. Hon berättade också att liken grävts ned i en skogsdunge. Polisen lyckades inte identifiera några försvunna flyktingbarn. De som försvunnit har så gott som undantagslöst tagits om hand av släktingar. Man hittade inte heller något när man gräver i skogen.

Domen mot föräldrarna byggde huvudsakligen på psykologiska bedömningar av flickans trovärdighet. Att hon bevisligen var psykiskt instabil påverkade inte den psykologiska sakkunskapens uttalande att flickan var trovärdig. Trots detta kommer nu rättegångarna att tas om. Både pappan och mamman har dock avtjänat fängelsestraff.

Barn ljuger inte (det vet vi sedan häxprocessernas tid...)

I den norska byn Bjugn nära Trondheim greps sju personer för påstådda sexuella övergrepp mot barn på ett daghem. Bland annat påstods byns polismästare - tillsammans med sex andra vuxna - ha onanerat inför tio barn på daghemmet. Norska och engelska läkare ansåg att barnen utsatts för sexuella övergrepp. Några påtagliga bevis fanns dock inte. Men en hel by slets sönder av konflikter och anklagelser. Barnen började så småningom komplettera sina berättelser om sexuella händelser med berättelser om spöken och åkturen på landet. Sista januari i år blev daghemsföreståndaren i Bjugn frikänd efter att i flera år ha utsatts för en häxprocess och ett galopp i norska massmedia.

Psykologisk expertis brukar säga att barn inte ljugar. Och särskilt inte om sexuella saker. Det var samma resonemang som användes för få häxor dömda till bålet. Ofta var anklagelserna mot häxorna av just sexuell karaktär och formulerade av barn.

80 procent var utsatta för övergrepp i England...

I den brittiska staden Cleveland utvecklade barnläkaren Marietta Higgs 1987 – efter att ha gått igenom en tvådagarskurs om barnmisshandel – en ny metod för att genom fysisk examination avslöja om incest begåtts. Marietta Higgs genomdrev rutinemässiga undersökningar på daghem och sjukhus. Snart blev nästan alla barn på sjukhuset i staden kvarhållna, misstänkta för att vara "analt utnyttjade". Under en period ansåg Higgs och hennes medarbetare att 80 procent av de undersökta barnen var "analt utnyttjade". De sociala myndigheterna grep in med kraft. Friska barn tvingades vara kvar på sjukhusen – eftersom de inte kunde släppas hem till sina incestuösa föräldrar. Friska barn som busade på sjukhuset tog upp patientplatser och blev naturligtvis till en plåga för de sjuka barn som verkligen behövde vård. Föräldrar kastades i fängelse. Hustrur trodde inte på sina makar som bedyrade sin oskuld. Två av dessa män hängde sig i sina celler. Många äktenskap havererade och många fick sparken från sina arbeten.

Cleveland-affären byggde på bristande distans till läkares och psykologers kategoriska uttalanden. På några månader förstördes över 100 barns liv – inte av sexuella övergrepp, utan av psykologers övergrepp.

Daghem och skolor har varit källor till en rad anmälningar om sexuella övergrepp mot barn. I åtskilliga fall har anmälningarna haft fog för sig – men i alltför många fall har anmälningar resulterat i rena häxprocesser. I USA, i Storbritannien, i Norge – och i Sverige. Psykologisk expertis har uttalat sig tvärsäkert och domstolar har utan eftertanke svält psykologernas tvärsäkra uttalanden. Oskyldiga har dömts till fängelse. (Barnen på bilden har inget samband med innehållet i artikeln).

Ny laddad Contra-bok om psykologin

Rättvisan och psykologin beskriver inte de fall som behandlas i artikeln – med undantag för Cleveland-affären, som behandlas utförligt av docenten Beri Kutchinsky från Köpenhamn. Däremot behandlas domstolarnas syn på psykologisk expertis – och den psykologiska expertisens möjligheter att göra korrekta bedömningar. Det är ett flertal ledande experter på området som medverkar i boken. Universitetslektorn och psykologen Bo Edvardsson från Örebro skriver om hur den sk psykodynamiska teorin kan missbrukas i rättsalarna. Barnpsykologen Lars Billing från Täby granskar kritiskt olika barnpsy-

kologiska test och undersökningsmetoder. Professorn i psykologi Lennart Sjöberg från Stockholm behandlar hur psykologbedömningar kan användas i rätten. Också han behandlar kritiskt en del populära testmetoder. Överläkaren Rudolf Schlaug från Lund behandlar hur psykologiska teorier kan passa in i massmediala modetrender – på bekostnad av rättssäkerheten. Genetikprofessorn Marianne Rasmuson från Umeå utvecklar sin specialitet – genetisk variation. Något som naturligtvis också är giltigt vid psykologiska analyser. Juristen och f d läkaren Siv Westerberg från Göteborg skriver

om hur myndigheter på lösa grunder – och efter bristfälliga psykologutlåtanden – beslutar om omhändertaganden av barn. Lektorn Arne Andersson från Göteborg skriver om hur själva språket förvrängs för att passa de maktavandades och tongivandes intressen. Advokaten Lennart Hane från Stockholm visar hur parter i framförallt vårdnadstvister medvetet kan utnyttja den "mjuka psykologin" för att komma åt motparten.

Boken är på 167 sidor och kan rekvireras från Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm. Telefon 08-654 95 52. Telefax 08-652 48 99. Priset är 180:- plus porto.

15 miljarder av skattebetalarnas pengar till organisationsbyråkratin

Det finns organisationer som till mer än 90 procent lever på statliga bidrag. Medlemmarna är bara en besvärlig byråkratisk nödvändighet för de administratörer som försörjer sig på en sådan organisation. Sammanlagt ställer stat och kommun upp med 15 miljarder om året i bidrag till organisationer som inte är så viktiga att medlemmarna vill betala för dem.

Stat och kommun förser olika organisationer med ungefär 15 miljarder i bidrag varje år. Det innebär att 3 procent av de offentliga utgifterna går till att hålla igång organisationer som inte intresserar medlemmarna tillräckligt för att de ska vara beredda att betala medlemsavgifter och bidrag så att det räcker att driva verksamheten. Förrre generaldirektören för Riksrevisionsverket G Rune Berggren har i skriften *På egna ben* uppskattat att föreningsstödet i fasta priser ökade med 70 procent från mitten av 1970-talet till mitten av 1980-talet. Föreningarna blev allt mer beroende av offentligt stöd och allt mer frikopplade från medlemmarna.

Anställda som bara arbetar med att söka något av 3 000 olika bidrag...

Det finns hundratals, tusentals, ja kanske tiotusentals anställda i olika organisationer som har till främsta uppgift att se till att organisationen får tillräckligt med bidrag så att det räcker till den egna lönen. Ibland räcker det till någon liten verksamhet i organisationens anda dessutom.

I Sverige har föreningarna 31 miljoner medlemmar. Du borde själv alltså vara med i fyra olika föreningar om Du svarar upp mot genomsnittet. Sammanlagt finns det 200 000 föreningar att välja på.

När vi granskar förenings-Sverige finner vi intresseföreningar (facket, lantbrukets föreningsrörelse etc), idé-föreningar (kyrkor, politiska partier etc), aktivitetsföreningar (idrottsföreningar, hobbyföreningar etc) samt "identitetsföreningar" (föräldraföreningar, handikapporganisationer etc).

Alla kan hämta pengar från stat och kommun om de organiserar sig på rätt sätt och satsar på att ta reda på irrgångarna i det gällande regelverket. Det finns 3 000 bidrag att välja mellan, så det är inte helt lätt att träffa rätt.

Inte minst viktigt för den bidragssökande är att satsa på ett arbetsmarknadsbidrag. De ideella organisationerna har sammanlagt mer än 15 000 anställda som betalas med lönebidrag från staten inom ramen för arbetsmarknadsdepartementets budget.

Facket var den sista rörelsen som byggde på medlemmarnas stöd - 1989 var den tiden över

Fram till för några år sedan kunde man lite schablonmässigt konstatera att de fackliga organisationerna var de enda som kunde motivera sin existens tillräckligt mycket för att medlemmarna skulle vara beredda att betala medlemsavgifterna. På arbetsgivarsidan dock med den reservationen att medlemsavgiften till större delen var avdragsgill. Detta stack naturligtvis löntagarnas fackliga organisationer i ögonen och i början av 1980-talet blev medlemsavgiften i facket också avdragsgill. Något som upphört igen fr o m 1992.

Men de avdragsgilla medlemsavgifterna var bara en början. Det stora klippet gjorde facket när den socialdemokratiska regeringen fattade beslut om att dela ut överskottet i arbetslöshetskassorna till facket.

Backgrunden var följande. Sedan länge är arbetslöshetskassor i Sverige en angelägenhet för facket. Medlemskap i facket innebär automatiskt medlemskap i arbetslöshetskassan. Trots att det finns en

lag om att alla arbetslöshetskassor är öppna också för dem som inte vill vara med i facket (se vidare Contra nr xx 19xx, där det närmare beskrivs hur Du går med i a-kassan utan att behöva ansluta Dig till facket), har a-kassan varit ett av de viktigaste rekryteringsargumenten för facket. Kostnaderna för arbetslöshetsersättning har länge till 90 procent betalats av statskassan. När denna procentsats ökade till 95 procent (bara 5 procent av arbetslöshetsersättningen betalades av medlemmarna i kassan) och arbetslösheten var låg resulterade det i stora överskott i a-kassornas fonder. Dessa delades genom ett riksdagsbeslut ut till facket som kunde räkna in drygt två miljarder kronor i extra inkomster under 1989.

Än torde en del av dessa pengar vara oförbrukade av facket. Nu när de så väl hade behövts av a-kassorna själva. Istället har kassorna fått ta upp enorma lån ur arbetsmarknadsfonden för att kunna betala ut ersättningar till sina arbetslösa medlemmar. I praktiken knyckte riksdagen de arbetslösas pengar och skänkte dem till facket. Som i inte så liten utsträckning tackade för hjälpen genom att backa upp den dåvarande regeringen ekonomiskt och personellt.

Så gick det till när Sverige förlorade sin sista riktiga folkrörelse - fackföreningsrörelsen. Övriga organisationer som pretentiöst kallar sig folkrörelser lever till stora delar på subsidier från stat och kommun. En del kan överleva på bidragen utan att ha någon nämnvärd aktivitet inom rörelsen.

Rörelser som till 90 procent lever på statsbidrag

Isseglsförbundet - som är med i Riksidrottsförbundet - finansierar sin verksamhet till mer än 80 procent med statliga bidrag. Curling, varpa, skridskor, frisbee, kanotsegling, draghund, fläkting och casting har också verksamheter som till mer än 60 procent finansieras av statliga bidrag. Då har vi inte tagit hänsyn till att arenorna

(och övningsbanorna) också kostar pengar, som ofta finansieras med kommunala medel. För den som misstyper till isseglingsförbundets stora bidrag kanske det är en tröst att det i just det fallet är Vår Herre som står för hela kostnaden för arenan.

Det finns andra organisationer som också är så gott som uteslutande beroende av statliga bidrag. Dit hör kuriösa företeelser som "transnationella stiftelsen för freds- och framtidsforskning", en organisation som bl a sysslar med "social kosmologi" och höstar in 90 procent av sina intäkter i form av "fredsbidrag" från utrikesdepartementet. "Fredsbidragen" från UD är bland de mest dubiösa inslagen i den spektakulära djungeln av märkliga bidrag. Partierna (åtminstone folkpartiet och centern) drygar ut sina egna generösa partistöd genom att söka "fredsbidrag" via särskilda för ändamålet upprättade "fredsråd". Organisationer som "journalister mot kärnvapen", "präster mot kärnvapen", "jurister mot kärnvapen" har nästan helt levt på bidrag från utrikesdepartementet, medan systerorganisationen "läkare mot kärnvapen" fram till Sovjetunionens sammanbrott huvudsakligen finansierats på omvägar genom KGB. Helt visst har de kommunistiska strategierna i Kreml varit glada åt att svenska staten medverkat till att underlätta finansieringsbördan. Bidragen kan t o m ha fördröjt Sovjetunionens sammanbrott med några minuter...

Invandrarna lär sig snabbt att utnyttja bidragssystemet i Sverige och det finns naturligtvis generösa bidrag till invandrarernas organisationer. För att komma åt dem måste man anpassa sig till den "svenska modellen" och inordna sig i föreningslivets krav. De invandrargrupper som haft några år på sig är mycket framgångsrika när det gäller att plocka av staten pengar. Ungerska Riksförbundet finansieras t ex till 80 procent av statliga bidrag.

Presstöd och partistöd

Presstödet var resultatet av kohandel mellan centern och socialdemokraterna. Presstödet infördes 1971, sedan socialdemokraterna konstaterat att det någorlunda rättvist fördelade partistödet inte räckte till för att hålla den olönsamma (s)-pressen under armarna. Presstödet var så finurligt utformat att det gav mest till socialdemokraterna, men också en rejäl slant till centern, som raskt startade upp veckotidningar som fick "dagspresstöd". I stort sett blev det en

Även om Contra inte brukar ha mycket till övers för fackföreningsrörelsens strävanden, skall rörelsen ändå hedras för att den länge varit den enda "folk" rörelse som inte levt på skattebetalarnas pengar. Sedan 1989 har dock facket sällat sig till övriga folkörelsers parasitära beteende gentemot skattebetalarna.

sådan tidning i varje län. Uppfinningsrikedomen har varit stor för att se till att stödet hamnar "rätt". I Luleå utges t ex de två dagstidningarna Norrbottens-Kuriren (m) och Norrländska Socialdemokraten (s). I princip gäller att "andratidningen" får stöd, medan ortens största tidning antas klara sig utan stöd. Kuriren har en upplaga på 25 000 exemplar, medan NSD säljer hela 40 000 exemplar. Men det är NSD (som kallar sig Norrlands största tidning) som får stöd som "andratidning". NSD säljer nämligen fler exemplar ute i länet, medan Kuriren är störst i Luleå. Alltså är regeln utformad så att stödet går till den tidning som är tvåa på utgivningsorten, inte tvåa i spridningsområdet.

Partistödet uppgår sammanlagt till över 500 miljoner kronor. Det infördes 1966 för att ge socialdemokraterna möjlighet att finansiera sina olönsamma tidningar. Idag utgör det statliga partistödet 140 miljoner kronor och det mesta stödet är alltså att hämta från kommuner och landsting. Utöver det rena partistödet (som går till partiorganisationerna) betalas ett likaledes generöst stöd till partiernas kanslier i riksdag, landsting och kommuner.

Inga försök att spara

Budgetunderskottet växer. Det borde därför kunna finnas goda skäl att skära i

bidragsfloran. Men icke så. Ska det skäras får det inte gå ut över de organiserade intressena. Ett cirkulärbrev till 10 000 medlemmar i organisationen X skulle ju kunna kosta flera hundra röster, för att inte tala om allt besvär när slipade organisationsrävar börjar dra igång med namnlister, uppaktningar och lobbying.

Radannonser

Slipsklämma & maschettknappar

i silver. Handgjorda och dekorerade med kapitalismens symbol, dollartecknet. Pris: 395:-.

ISI, Box 147, 433 23 Partille. Tel 031-36 54 00. Fax 031-795 65 14. Postgiro 498 55 80-2. Bankgiro 5704-7466.

Ayn Rand och objektivismen

Atlas Shrugged & The Fountainhead 90-styck inklusive porto. Gratis info-paket innehåller bl a Playboys intervju med Ayn Rand. Föreningen för Objektivismen, Pl 987, 438 00 Landvetter. Fax 031-26 56 82. Postgiro 41 52 01-3.

Radannonser kostar 40 kronor för högst 6 rader. Skicka in Din text till Contra, Box 8052, 104 20 eller fax 08-652 48 99.

Svensk quisling vi slapp...

Den 17 december 1993 avled äntligen Hilding Hagberg, 94 år gammal. Han invaldes i riksdagens andra kammare 1930 och blev ledare för Sveriges kommunistiska parti efter Sven Linderot 1951. 1964 efterträddes han på denna post av C H Hermansson, liksom Hagberg en trogen Stalin-fan som efter hand dock valde en "mjukare" och mera taktisk linje.

När Hagberg avlidit skrev Sune Olofson i *Svenska Dagbladet* en av dessa överlättande artiklar om hädangångna personer, där han talade om den egentligen beundransvärde "agitatorn" Hilding Hagberg som i kommunismen sett hoppet om en värld i "fred och rättvisa". Anders Ehnmark skrev ungefär sammanlunda i *Expressen* med tillägget, att Hagberg spelade fiol (liksom Nero). Vårre smörja till eftermälen har väl inte setts i svensk press sedan den gamle terroristen Anton Nilsson avled för några år sedan.

Hilding Hagberg var på intet sätt den gemytliga pluttgubbe som Olofson, Ehnmark m fl gärna vill se honom som, åtminstone sedan han stoppats i jorden. Han var under 60 år en av de gentemot Moskva mest följsamma kommunisterna som fanns i Europa. Han hade inte tvekat tiondelen av en sekund att anta rollen som "Sveriges Quisling" om tillfälle hade uppenbarat sig.

När Stalins Sovjet med brutal styrka kastade sig över Finland den 30 november 1939 hoppade de svenska kommunisterna jämfota av glädje. Äntligen skulle det förhatliga, borgerliga Finland som gjort upp räkningen med de egna rödingarna 1917 kvävas och hamna under Moskvas välsignelsebringande välde. Hagberg förklarade i *NyDag* den 14/12 1939 att "när Kuusinen-regeringen installerats i Helsingfors och folket ges möjlighet att i demokratiska former avge sitt votum kommer Finlands arbetande folk att kräva en socialistisk omgestaltning av Finland."

I verkligheten hade Finland vid denna tidpunkt fungerat i "demokratiska former" i två decennier. Hilding Hagberg och övriga svenska kommunisterna ville emellertid i Finland se en sovjetrepublik ledd av Otto Ville Kuusinen, en gammal finsk kommunist som valt exil i Sovjetunionen efter finska inbördeskriget och vars egen son hamnat i Stalins Gulag-arkipelag av slavarbets-

läger. Kuusinen hade under Moskvas överinseende upprättat en finsk bolsjevik-(quisling-)regering i Terijoki mellan Viborg och Leningrad och väntade bara på att få ta över i Helsingfors.

Enligt *NyDag* var Kuusinen en "beprovad frihetskämp", som enligt riksdagsman Hagberg var en symbol för "arbetarklassen och dess kamp för ett fritt Finland". Fyra månader senare blev Vidkun Quisling norsk landsförrädare genom att bli Hitlers marionett, underställd tyske ståtållaren Terboven. Staffan Skott skriver tänkvärt i *Liken i garderoben* (Stockholm 1991): "Om han fått göra det (ta över Finland, förf anm) hade det kanske hetat 'en kuusinen' i stället för 'en quisling'." Eller 'en hagberg' om för Sverige mindre lyckliga omständigheter rått.

Två år efter Hilding Hagbergs tillträde som kommunistisk partiledare dog kamrat Stalin. Hagbergs omdöme löd då:

"Kamrat Stalin är död. Bittrare budskap kan inte ges någon kommunist. Sorgens dok breder sig över det omätliga sovjetlandet, över Europas folkdemokratier, över det väldiga Kina, det blödande Korea, det sargade Vietnam, över många hundratals miljoner hem i den kapitalistiska och koloniala världen. Det finns inget mått som kan mäta denna sorg. (...) Därför att han under denna halva mansålder utvecklat sådana mänskliga kvaliteter som kommunistisk ledare: lysande intelligens, balans och klarhet, idétrohet, mod, fasthet, energi och kärlek till människorna. Stalins verk

symboliserar allt vad människornas bästa andar format i sina drömmar och velat skapa i sin kamp."

När det svenska kommunistpartiet ynglade av en tvättakta stalinistfalang 1977, 25 år efter Stalins död och 22 år efter det att Nikita Krusjtjev gjort upp räkningen med Stalin-kulten, hängde Hagberg självklart med utbrytarpartiet APK, efter ledaren Rolf Hagel även kallat "hagelsvärmarna". APK blev dock aldrig mer än ett patetiskt promilleparti som i vått och torrt stödde Moskva, så ock då Michail Gorbatsjov satte igång glasnost och perestrojka. Följaktligen började åldermannen Hagberg skriva lika lyriskt i partiorganet *Norrskensflamman* (där han medarbetade även sedan tidningen lösgjordes från APK och flyttade från Luleå till Stockholm) om Gorbatsjov, som han en gång jämte bl a C H Hermansson gjort om Stalin.

Med Staffan Skott kan man naturligtvis fråga sig "vad det spelade för roll att våra tragikomiska hemmakommunisterna har slickat Stalin i arslet och pussats med Honecker och Ceausescu. Lars Werner, C H Hermansson och Hilding Hagberg har ju ändå, för att använda Gustav Johanssons uttryck, varit 'politiker av västficksformat'."

Den skada man gjort består i att man dels mycket aktivt medverkat i desinformationen om kommunistdiktaturerna i Sverige, dels att man legitimerat samma diktaturer internationellt.

Tommy Hansson

En bild från svunna tider. Stalin-beundraren C H Hermansson till vänster tillsammans med företrädaren som svensk kommunistledare, Stalin-beundraren Hilding Hagberg.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställt av Carl G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Dyrt med EU

Mycket krut lades ner på att rädda det svenska snuset i EU-förhandlingarna. Och se, Bryssel gav upp och gjorde ett undantag för Sverige.

Själva tanken på att det är byråkrater i Bryssel som ska bestämma om en miljon svenskar ska få snusa eller ej har säkert kostat EU-anslagarna fem procentenheter i sympatier. Inte så mycket snusfrågan i sig, utan insikten att EU inte bara är frihet för varor, personer, tjänster och kapital att korsa gränserna. EU är också att byråkrater ännu längre bort än Stockholm ska lägga sig i det som var och en klarar bäst själv. Sedan må det talas alldrig så mycket om subsidiaritetsprincipen (principen att besluten ska fattas så nära de berörda som möjligt).

I stort sett totalt misslyckande blev det i

EU-förhandlingarna vad avser teko-importen. Sverige underkastar sig kvotregler för importen. Allt för att glädja portugisiska textilfabrikörer på bekostnad av svenska klädkonsumenterna. Klädkonsumenterna borde ligga förhandlarna betydligt varmare om hjärtat än snusarna. Det finns bara en miljon svenskar som snusar, men 8,7 miljoner som använder kläder.

Det var så sent som i juli 1991 som tekoimporten släpptes fri. Sverige har numera Europas billigaste kläder. Indiska Magasinet, som tidigare drabbades hårt av importkvoterna, berättar att deras inköpspriser har sjunkit med 30 procent sedan kvoterna avskaffades. Priserna på samma varor! Tidigare var det nämligen de personer och företag som satt på kvoterna som tjänade stora pengar på att sälja och förmedla kvoter. De behövde inte ha det minsta med teko-tillverkning att göra. Kvoterna såldes till högstbjudande. Miljonärer i Hongkong, Indien, Pakistan och Bangladesh tjänade ytterligare miljoner utan att göra någonting. Svenska konsumenter fick betala.

EU ska nu visserligen öka sina egna

kvoter med lika mycket som Sverige importerat (utan kvoter) de senaste åren. Men nu ska det som förr skulle räcka till 8,7 miljoner svenskar delas upp på 380 miljoner européer. Merkostnaden för det svenska folkhushållet har av textilimportörernas organisation beräknats till fem miljarder kronor per år. Här försvinner genast en stor del av de integrationsvinster som Sverige kommer att göra på andra områden. Dessutom är det ett mycket beklagligt steg tillbaka till en socialistisk reglerings ekonomi som vi hade svårt att tro att en borgerlig regering ville medverka till.

Men EU-kommissionens ordförande Jacques Delors är mycket riktigt gammal socialist.

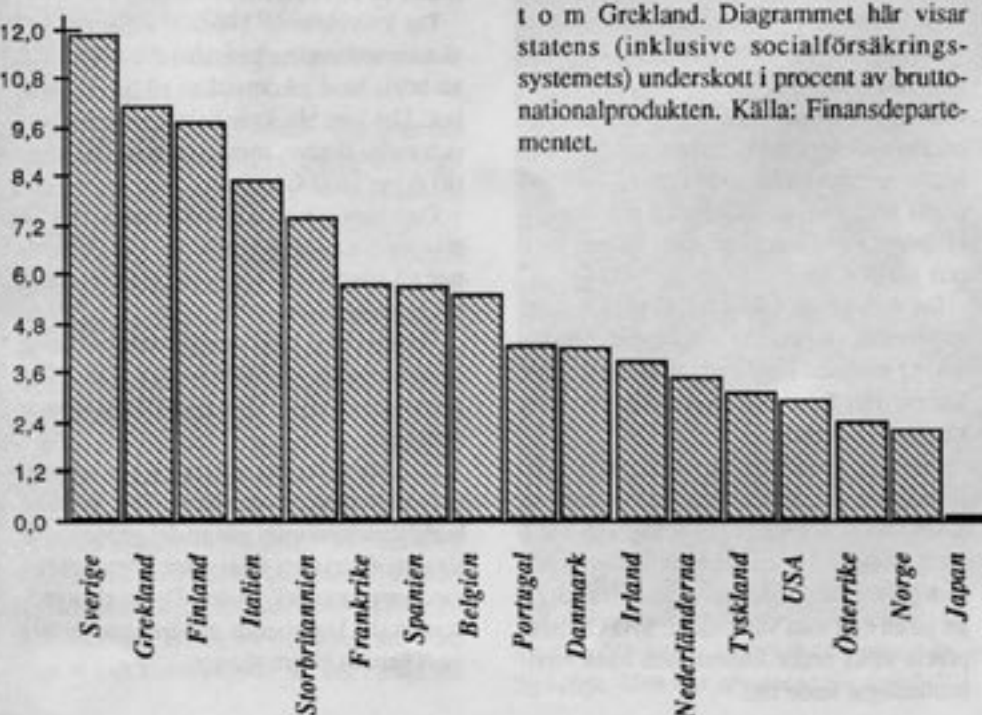
En punkt där förhandlingarna ännu inte är klara gäller lastbiltransporter. Här hotar ytterligare merkostnader på sju miljarder kronor. Så mycket extra skulle det kosta om svensk industri skulle tvingas kapa lastbilarna från 24 till 18,35 meter. Särskilt skogsindustrin skulle drabbas hårt. En lastbil skulle bara rymma tre istället för fyra stocklängder.

På kontinenten är det trångt om utrymmet, samtidigt som avstånden är korta. Därför är det förställigt om transportapparaten anpassas till detta. Sverige, med två av världens tre ledande lastbilstillverkare på hemmaplan, har länge gått i spetsen för rationella lastbilstransporter. Nu vill EU tvinga oss att skrota den transportapparaten. Fler (men kortare) lastbilar skulle enligt kommunikationsdepartementets beräkningar öka utsläppen av koldioxid med 900 000 ton och kväveoxider med 14 000 ton. De svenska förhandlingarnas intensiva lobbying för hårdare svenska gränser för personbilar rör årliga utsläpp av kväveoxider om 750 ton...

Kommunistländer levde högt på statligt stöd...

Svenska staten backade länge upp kommunistländerna ekonomiskt, för att skjuta upp den ekonomiska katastrofen. Nu kom den som bekant i alla fall. Men då hade Sverige redan pytsat ut miljarder i exportkrediter till länder som inte kunde betala. Företagen sålde glatt på kredit och svenska staten lovade att betala om kunden inte betalade. Det gjorde inte kunden och nu är det staten (Exportkreditnämnden) som har tagit över fordringarna. Bland de tio länder på vilka Sverige har störst fordringar finns fyra gamla kommunistdiktaturer: Polen (väst

Största budgetunderskottet i Sverige

Sverige har nu större budgetunderskott än t o m Grekland. Diagrammet här visar statens (inklusive socialförsäkrings-systemets) underskott i procent av bruttonationalprodukten. Källa: Finansdepartementet.

av alla länder med 3 400 miljoner kronor i oreglerade fordringar, mer än tredjedel av hela summan för de tio länderna), Nordkorea, Angola och Kuba. Också Saddam Husseins Irak platsar på tio i topplistan.

Lägre skatter, men högre-offentliga utgifter

Visst har skattetrycket sjunkit under den borgerliga regeringen. Närmare bestämt från 56 procent till 50 procent (1993). Under 1994 kan vi dock räkna med en uppgång på ytterligare några procentenheter.

Men skattetrycket säger bara en del av sanningen. Samtidigt som skatterna har gått ned har utgifterna gått upp. Den offentliga sektorns andel av utgifterna har ökat från 61 till 74 procent av BNP. Sverige toppar visserligen listan över hög andel skatter, men vi befinner oss inte längre i särklass. Det finns flera andra länder som ligger i närheten av Sverige. När det gäller de offentliga utgifternas andel av BNP befinner vi oss dock i en skrämmande särklass. En tredjedel av statens utgifter finansieras nu genom lån, dvs de ska betalas av kommande generationer.

(Dagens Industri)

Underverk i sjukvården...

Marknadsstyrning gör underverk i sjukvården. Även om marknadsstyrningen begränsas till metoden att fördela de offentliga resurserna. Under 1992 infördes en ny budgetmetod för Stockholms läns landsting. Den innebär i korthet att de olika vårdavdelningarna inte fick en fast budget att förbruka utan fick resurser i förhållande till hur mycket arbete som utfördes, t ex antalet genomförda operationer. Som en extra piska införde landstinget redan 1991 den s k vårdgarantin, dvs att den som inte fick den vård som behövdes inom en viss tid inom landstinget fick vända sig till ett annat landsting eller en privat vårdgivare på Stockholms läns landstings bekostnad.

Det tog bara något halvår innan operationsköerna i princip var borta. Trots att de totala kostnaderna minskat. Thoraxkliniken vid Karolinska Sjukhuset förändrade sin produktivitet på ett år enligt följande: Antalet operationer ökade med 25 procent, väntetiderna halverades (till en fullt acceptabel längd för alla patienter) och detta samtidigt som antalet vårdplatser minskade från 62 till 52.

(Veckans affärer)

Grävlingarnas vän

Lantbruksstyrelsen har, på skattebetalarnas bekostnad, gjort en utredning om huruvida levande grävlingar skulle få användas vid träning och "grytanlagsprov" för hundar i Hässleholm.

(Från Riksdag & Departement)

Tjuvarnas vän

Högsta Domstolen har slagit fast att tjuvar inte behöver betala tillbaka sitt byte. Tjuvarna stal 800.000 kronor ombord på en färja mellan Helsingborg och Helsingør. När de greps lyckades polisen få tillbaka en del pengar, men 568.000 kronor hade försvunnit. Högsta Domstolen har nu, genom att vägra prövningstillstånd för en dom i Hovrätten, slagit fast att de två tjuvarna bara behöver betala tillbaka 80.000 kronor till rederiet. När bovarna kommer ut ur fängelset behöver de bara gräva upp sitt byte, betala igen 80.000 och sedan lagligen ha nära en halv miljon av stöldgodset att sätta sprätt på. Säkert blir det ingen skatt betald på tjuvarnas inkomster.

Spionjägare talar ut

I den svenska vänsterns mytbildning ingår att kommunisterna som ingick i den s k Enbom-ligan var "mytomancer". Det skulle inte minst gälla huvudmannen Fritiof Enbom själv. Han hade varit anställd vid den av Norrbottens-kommunisterna ägda tidningen Norrskensflamman och när Enbom 1952 så småningom fick livstid för spioneri för Sovjetunionens räkning påbörjades mytbildningen att Enbom var mytoman. Hans medbrottslingar ansökte 1974 om resning – utan framgång. Resning begärdes just med hänvisning till "mytoman-argumentet" – Enbom hade ju själv erkänt vad som lagts honom till last. Till resningsansökan anlätades psykiatrisk expertis som förklarade hur den typ av mytbildning som Enbom påstods ha gett upphov till skapades.

En som visste bättre än de psykiatriska experterna var den gamle spionjägaren och SÄPO-mannen Lars Petter Lindroth. Han har nu trätt fram och berättat om det han kände till i ärendet.

När försvarsadvokaterna försökte vifta bort Enbom-ligans radioutrustning visste SÄPO bättre – även om man inget sa. FRA hade nämligen – enligt Lars Petter Lindroth avlyssnat de order som kom från Sovjet på en kod som var knäckt. SÄPO visste precis vilka order Enbom och hans medbrottslingar hade fått.

Inga pengar till Estland

I den estniska centralbankens tidning Estonian Kroon redovisas det ekonomiska stöd som Estland fått från omvärlden. Sverige, som gärna skryter om att landet varit generöst mot Baltikum, kommer inte på någon framträdande plats i den estniska sammanställningen

Danmark, Italien, Tyskland och Finland har alla gett mer än dubbelt så mycket som Sverige. T o m Kommunist-Kina är en större bidragsgivare än Sverige.

Biståndet till Estland uppskattas motsvara 3,25 procent av landets import.

Vi under skatter digna ned...

Så sanna dessa ord i Internationalsens tredje vers. De gäller även efter den s k skattereformen. Genom den stora skattereformen inbillades medborgarna att marginalskatten skulle sjunka till 30 procent för en normalinkomsttagare och till 50 procent för dem som tjänade mer än genomsnittet.

Så kan det se ut på ytan, men så är det inte om man granskar situationen ordentligt.

En vanlig inkomsttagare betalar 1994 nära 60 procent av sina inkomster i skatt. Merparten av dessa skatter är "osynliga" i form av arbetsgivaravgifter och moms. För att få en uppfattning om det riktiga skattetrycket måste vi granska lönen inklusive de sociala avgifter som arbetsgivaren belastas med. Det innebär att den som tjänar 170.000 kronor i själva verket har procuderat för 223.000 kronor. De första 53.000 kronorna försvann i skatt (arbetsgivaravgifter) redan innan de ens nått lönebeskedet.

De kvarvarande 170.000 kronorna beskattas sedan efter konstens alla regler. Till att börja med inkomstskatt på 51.000 kronor. Det som blir kvar belastas med moms och andra skatter, som i genomsnitt uppgår till drygt 28.000 kronor.

Den som tjänar 223.000 kronor (inklusive löneskatter) tappar alltså 133.000 kronor på vägen och har kvar 90.000 kronor för egen konsumtion.

Jämfört med 1993 innebär det en höjning i skattetrycket på 2.000 kronor. Till större delen orsakad av det avskaffade grundavdraget.

Det bör tilläggas att staten gör av med betydligt mer än skatterna. Det jättelika budgetunderskottet gör att det genomsnittliga utgiftstrycket motsvarar 70 procent av medborgarnas inkomster. De tio sista procenten ska kommande generationer betala av – genom högre skatter..

UTLANDS-NYTT

Fler våldtäkter i statistiken, men färre i verkligheten...

Härnåret väckte det stor uppmärksamhet att antalet våldtäkter i Sverige ökade med tjugo procent. Diverse feministorganisationer krävde hårdare tag, längre straff osv. Först långt senare uppdagades det att hela ökningen berodde på att en enda kvinna anmält sin man för flera hundra våldtäkter. Det räknades också som flera hundra våldtäkter i statistiken, som med detta enda fall undantaget i själva verket visade på en minskning.

Amerikansk statistik visar också en ökning av antalet våldtäkter. I USA har antalet anmälda våldtäkter per invånare ökat med 80 procent under de senaste tjugo åren. Men också i USA är den kraftiga ökningen en statistisk villa. Hela förändringen beror på en strängare uppfattning om vad som är att anse som våldtäkt. Det som ser ut som en ökning på 80 procent är i själva verket en minskning med 50 procent, om man ser till antalet våldtäkter av gärningsmän som är obekanta med sitt offer. Där har inte uppfattningen av vad som är att anse som en våldtäkt ändrats, vilket varit fallet med våldtäkter inom "bekantskapskretsen".

(Reason Magazine, Los Angeles)

samband mellan höga straff för innehav av marijuana och hög alkoholkonsumtion.

Stegen för social utjämning

"Vi är anhängare av stegen. Låt alla som vill klättra så högt de kan. De är för kön. Låt alla vänta i kön tills det är deras tur". Sagt om de konservativas och labours politiska filosofi av dåvarande premiärministern Winston S. Churchill.

Zjirinovskijs värld

Den ryske ultranationalisten Vladimir Zjirinovskij har skrämt upp Västeuropa. Inte utan anledning. Uppdykandet av sådana krafter i ett land med kärnvapen och en mångmiljonarmé gör att det finns all anledning att skjuta upp eventuella ensidiga nedrustningsinitiativ.

Men just nu är den militära risken inte överhängande. Rysslands vapeninköp minskade med 32 procent 1991 och med ytterligare 68 procent 1992 (en minskning med 54 procent på två år). Under 1988 fick Sovjetunionen 3 200 nya stridsvagnar. Under 1992 fick Ryssland 20 nya stridsvagnar. Men glöm då inte bort att de 3 200 från 1988 finns kvar. Sverige har just nu beställt 120 stridsvagnar, med option på att köpa ytterligare 80...

Moralen i de ryska militära styrkorna har fallit drastiskt. Liksom moralen bland dem som blir inkallade till militärtjänst. Under första halvan av 1993 avstod 95 procent av dem som blev inkallade i Moskvas militär-distrikt från att infinna sig vid sitt regemente. Bara 11 procent av dessa blev åtalade och av de åtalade blev bara 0,18 procent dömda! Men fortfarande räknar ryssarna med 185 000 nyinryckta soldater under 1993. Samtidigt kommer dock 580 000 att mucka från den normalt treåriga militärtjänsten.

(Reason Magazine, Los Angeles)

Cyklamat

År 1969 förbjöds sötningsmedlet cyklamat, sedan en amerikansk studie visat att råttor som fick doser som var hundra gånger så höga som maximalt tänkbart intag för en person som bara åt cyclimatsötad mat skulle kunna få cancer. Den internationella sockerindustrin (som delvis finansierade studerna) gnuggade händerna. Liksom tillverkare av andra sötningsmedel. Nu har forskare inom Världshälsoorganisationen (WHO) konstaterat att det inte går att upprepa cyclamatexperimenten. Råttor får idag inte alls cancer av cyklamat, om de matas i laboratorier.

(Reason Magazine, Los Angeles)

Vad väntar Hongkong?

Under 1997 ska Kommunist-Kina ta över makten i Hongkong. Kommunister har

Högre inköpsålder för sprit ökade användningen av marijuana

I början av 1980-talet hotade den federala regeringen i USA med att dra in alla vägsanlag till delstaterna om de inte höjde minimiåldern för inköp av alkohol till 21 år. Tidigare var åldersgränserna olika i olika delstater. Sammanlagt 43 delstater höjde minimiåldern för inköp av alkohol i början av 1980-talet. Enkätundersökningar som gjorts bland gymnasister visar att spritkonsumtionen minskade när inköpsåldern höjdes. Men konsumtionen av marijuana höjdes i just de delstater som höjde inköpsåldern. I de delstater som låg kvar på en oförändrat hög inköpsålder för alkohol noterades inga förändringar. John DiNardo och Thomas Lemieux vid National Bureau of Economic Research har gjort studien, som också konstaterade att det fanns ett

Just nu försvagas den ryska krigsmakten snabbt. Zjirinovskijs hot fjärrmar sig från verkligheten. Men hur ser det ut om fem år?

visserligen lovat att Hongkong ska få behålla sitt kapitalistiska system i femtio år. Men ordförande Mao yttrade ju en gång att makten kommer ur en gevärspipa, så det återstår att se vad som händer när den slutgiltiga makten ligger i Peking och inte i London.

Myndigheterna i Kommunist-Kina har redan förklarat att det lagsiftande rådet i Hongkong ska upplösas 1997. Rådet är nämligen tillsatt i demokratiska val och sådana är naturligtvis inte att tänka på i Hongkong framöver.

Redan idag bedriver Kommunist-Kina en omfattande affärsverksamhet i Hongkong. Och polismän från södra Kina deltar idag i omfattande brottslig verksamhet riktad mot intressen i Hongkong. En avhoppare från södra Kina, Gao Peiqi, har berättat att polisen i staden Shenzjen ofta är inblandad i bilstölder i Hongkong. Han hade personligen arresterat fem poliser för bilstöld och två för bilsmuggling, men fått order från högre ort att lägga ned utredningen. De poliser som inte själva var direkt inblandade i smuggling av stulna bilar kunde göra sig en hacka på att gripa smugglare och låta dem betala böter för att slippa fria. En del av böterna gick direkt ner i polismännens fickor.

På en månad kan det stjälas 1 000 bilar, varav 100 Mercedes, i Hongkong. De flesta försvinner över gränsen till Kommunist-Kina. Men bara en handfull bilar återfinns. De kommunistiska myndigheterna är inte intresserade av att hjälpa till. De tar hellre mutor av dem som köpt bilarna av tjuvarna och smugglarna.

Växthuseffekten

Jordens medeltemperatur uppskattas av en del forskare ha ökat med 0,8 grader sedan 1860. Då var det slut på "lilla istiden" som varat i 250 år. Men huvuddelen av temperaturökningen ägde rum innan 1950. Sedan dess har medeltemperaturen gått upp 0,2 grader. Om ens det. Stora städer uppvisar regelmässigt högre temperaturer och de flesta mätstationerna ligger i närheten av stora städer. Det finns forskare som hävdar att hela temperaturökningen sedan 1950 ska tillskrivas just de växande storstäderna. Mätpunkter utspridda jämt över klotet, på landsbygden, skulle inte uppvisa några skillnader alls.

Växthuseffekten kopplas ofta till en ökande andel koldioxid i atmosfären. Koldioxidhalten har ökat med en fjärdedel på 100 år. Men koldioxid bidrar bara i

begränsad utsträckning till växthuseffekten. Den i särklass viktigaste växthusgasen är vattenånga! En ökning av koldioxidhalten med 25 procent påverkar drivhuseffekten med bara en procent! Helt avgörande är de klimatologiska fenomen som påverkar luftfuktigheten.

(Uppgifterna kommer från astronomen Jocelyn Tomkin vid University of Texas i Austin)

Feminister vill inte kännas vid statistiken

Vi berättade i Contra nr 3 1993 att feministen Susan Faludi hävdade att kvinnor under 35 nu föder relativt sett fler barn med Downs syndrom än kvinnor över 35. Detta som argument för att kvinnor kan vänta med att föda barn tills de förankrat sig i sin yrkeskarriär.

Den största undersökning som gjorts i ämnet gjordes i Sverige mellan 1983 och 1987. Den omfattade 174 000 förstföderskor. Studien konstaterade bl a att det förelåg 40 procent större sannolikhet för att fostret avled efter den 28:e graviditetsveckan om man jämförde kvinnor över trettio med kvinnor mellan 20 och 24. Risken för underutvecklade barn var dubbelt så stor för kvinnor över 35 som för de yngre kvinnorna.

Det är uppenbart att högre åldrar för förstföderskor medför betydande hälsorisker för barnen.

Rune Westin

Dynamik i Sydamerika

Efter många års socialistiskt inflytande i södra Sydamerika har marknadskrafterna tagit över. Resultatet låter inte heller vänta på sig. Chile, vars ekonomi härjades svårt under den socialistiske minoritetspresidenten Salvador Allende, är ett av de mest utpräglade exemplen på en uttalat kapitalistisk politik. Förr kombinerades denna politik med politisk diktatur, men sedan demokratin återinförts fortsätter den utpräglade marknadsinriktade politiken. Chiles väljare fick nog av socialistisk svältpolitik under Allende.

Sedan 1986 har Chiles ekonomi växt med nära sextio procent. Under 1992 var tillväxten över 10 procent och även 1993 kommer att visa upp gynnsamma siffror.

Grannlandet Argentina, som under 1930-talet var ett av världens sex rikaste länder, förstördes av de populistiska peronisterna. Juan Peron, och hans efterföljare, har på goda grunder jämförts med mellankrigsti-

dens europeiska fascister. De har drivit en ekonomisk politik som har grundats på statlig kontroll över ekonomin, generösa sociala bidrag och subventioner till befolkningen. Den politiken har man nu äntligen övergett och äntligen har tillväxten tagit fart. Den var 9 procent förra året.

Rikedomens grunder

Den s k Lindbeck-kommissionen konstaterade att ett lands välstånd inte är beständigt. Och räknade upp mellankrigstidens sex rikaste länder: Tjeckoslovakien, Storbritannien, Argentina, Uruguay, Australien och USA. Idag hänger bara USA med på listan över de sex rikaste länderna. Kommunism förde Tjeckoslovakien från en toppplats i Europa till en köposition. Socialistisk planhushållning, höga skyddstullar och överdrivet generösa sociala bidragssystem tog knäcken på Argentina och Uruguay. Och under fyrtio år från labours maktövertagande och nationaliseringar 1945 var Storbritannien det land i Västeuropa som hade högsta andelen statliga företag. Storbritanniens välstånd dalade helt följdriktigt och inte ens Margaret Thatchers undermedicin har kunnat återföra landet till en tätposition – än.

Valkampanj i Serbien

Ingen behöver tveka över var Slobodan Milosevic, den serbiske presidenten och kommunisten, lärt sig att hantera valkampanjen. I valen, som hölls i december 1993, var TV det viktigaste mediet. Det var så att t o m Sveriges Television på Palmes tid som ecklesiastikminister kunde ha framställt som ett mönster av objektivitet. Nyhetssändningarna fylldes av reportage om presidentens göranden och låtanden, varefter kom välregisserade reportage från socialistiska (kommunistiska) valmöten runt om i landet. Även ett misslyckat möte kan ju med TVs hjälp framstå som en succé. På toppen av detta tillkom så det "demokratiska inslaget". Diverse udda kandidater och småpartier utan en chans till mandat tilläts att framföra sina åsikter. Det hela kunde sedan garneras med en "rättvis" tid till de seriösa oppositionspartierna. Dvs lika många minuter som redan tilldelats knasbollarna.

Vi behöver väl knappast komplettera med information om "valresultatet". Och uppgiften att Ryssland kraftfullt backar upp Serbien på den internationella arenan.

Republikerna i f d Sovjet (9):

Ukraina i rask takt mot avgrunden

Ryssland är idag ett under av effektivitet, välstånd, laglydighet och marknadsekonomi – jämfört med Ukraina. Genom seklerna har Ukraina tjänat som Europas kornbod. Jorden är bördig. Stalin slog ihjäl det ukrainska jordbruket – och de ukrainska jordbrukarna. Men så sent som 1985 svarade Ukraina återigen för en fjärdedel av Sovjetunionens spannmålsproduktion. Ukraina blev med tiden en industriregion av betydande mått. Basen var de rika förekomsterna av kol, järn och mangan. Men industrierna var den gamla sortens överdimensionerade och efterblivna kolosser av stalinistisk modell. Några fläktar av marknadsekonomi räckte för att konstatera att det inte fanns någon efterfrågan för de produkter som tillverkades av Ukrainas industri.

Lösningen kunde ha varit fri företagsamhet. Men inte i Ukraina. Där härskar fortfarande den gamla skolans män. Alla försök till reformer kvävs i sin linda.

Storfursten av Kiev byggde upp ett starkt rike under 900-talet. Det var den vägen som kristendomen slog igenom hos de slaviska folken och den ortodoxa kyrkan fick sitt fotfäste i området.

Vad som idag är Ukraina, Ryssland och Vitryssland har genom seklerna inte varit klart avgränsat. Furstar i Kiev, Novgorod, Moskva, Warszawa och Kaunas har kontrollerat olika områden. Gränserna har skiftat och emellanåt har mongolstammar stormat in från öster och lagt under sig landet.

Ukraina är ett öppet slättlandskap och lätt byte för den som har en lättroilig krigsmakt. Denne må sedan vara Djingis Khan eller Adolf Hitler.

Storfurstendömet Kiev föll 1054 och inflytandet i området splittrades mellan kosacker, tatarer och turkar. Grannarna kämpade om kontrollen över det svårkontrollerade Ukraina. Mongolerna lade under sig stora områden, men när de försvagades styrde ukrainarna i öster sig själva genom fritt kringströvande förband av kosacker. I norr fick storfursten av Moskva allt bättre kontroll över de närliggande områdena och började utvidga sina domäner mot söder. I väster hamnade området under Polens "beskydd".

Mazepa och Karl XII

Ukrainarnas ledare kallades hetmaner. Hetmanen Bogdan Chmelniczkiy var en av

de främsta i mitten av 1600-talet. År 1654 slöt han i staden Perejaslav ett fördrag med tsaren i Moskva. Ryska adelsmän tilläts flytta in i övergivna ukrainska herreslöten. Tsaren skaffade sig den vägen ett betydande inflytande i Ukraina.

I väster var polackerna aktiva och lade 1667 under sig stora delar av det som idag är Ukraina, som delades mellan ryssar och polacker längs floden Dnjepr. Den nye hetmanen Dovosjenko försökte vinna den turkiske sultanens stöd, men polackerna och ryssarna blev för starka.

Ivan Mazepa valdes till hetman 1687. Polen var försvagat och hetmanen kunde lägga under sig de områden som bara tjugo år tidigare tillförts Polen. Några decennier senare dök svenskarna upp på scenen. Hetmanen och ukrainarna fick en allierad. Men Peter den store blev som bekant både svenskarna och ukrainarna överlägsna. Slaget vid Poltava var en förlust inte bara för svenskarna utan också för ukrainarna. Den ukrainska nationen krossades och införlivades med det ryska imperiet under tsar Peter. Hetmanen Mazepa dog själv i staden Bender 1709. Bender som är känt i svenska historieböcker för att Karl XII uppehöll sig där mellan 1709 och 1713 låg på den tiden i Turkiet.

Under återstoden av 1700-talet gjordes upprepade försök att återskapa den ukrainska självständigheten, men det misslycka-

Yta: 603 700 km²

Folkmängd: 52 miljoner

Folkslag: Ukrainare 75%, ryssar 21%, judar 2%, vitryssar 1%. Det finns dessutom polacker och ungare samt to m några dussin svenskar, en spillra från det som en gång var Gammalsvenskby.

Religion: I väster den unierade kyrkan (som erkänner påven som överhuvud, men inte fullt ut ingår i den katolska kyrkan), i öster den ortodoxa kyrkan.

des. De kosackskaror som utgjorde kärnan i motståndet mot ryssar och polacker fördrevs söderut.

Polen, Ryssland och Österrike-Ungern

Västra Ukraina kontrollerades av Polen. Kyrkan var nära lierad med den katolska. När den polska staten försvagades och delades hamnade området under Österrike-Ungerns kontroll.

Östra Ukraina slöts allt hårdare i det ryska greppet. Moskva styrde och kyrkan var ortodox.

1800-talets nationalistiska strömningar i Europa nådde också Ukraina. Men ett Ukraina som var splittrat mellan flera olika länder och där den ukrainska identiteten inte var oomtvistad. Somliga nationalistiker ville förena de väst- och östukrainska områdena, medan andra nationalistiker snarare såg sig som slaviska nationalistiker, de ville inordna hela Ukraina i det ryska imperiet. Eller möjligen inordna västra Ukraina i ett nyskapat Polen. Det är svårt för en ryss att förstå ukrainska, som ligger någonstans

mellan polska och ryska som språk.

Nationalismens framgångar ledde till att ryssarna stärkte greppet. All litteratur på ukrainska förbjöds. De intellektuella flydde över gränsen till Lemberg (Lvov) i Österrike-Ungern, där ukrainska snart blev lika gångbart som polska och tyska.

Självständighet 1917–1920

Under första världskriget bröts Europas karta i Öst upp. Polen återuppstod. Tjeckoslovakien och Ungern bildades på ruinerna av det Habsburgska kejsardömet. Nationalisterna i Ukraina upprättade under Simon Petljura 1917 en ukrainsk stat, som emellertid pressades sönder av polacker i väst och bolsjevikiska ryssar i öst. Ukrainarna fick också föra krig mot tyskar och "vita" ryssar.

Det ryska inbördeskriget mellan röda och vita drabbade i högsta grad Ukraina. Efter kriget hamnade större delen av Ukraina i den nybildade Sovjetunionen.

Inledningsvis delade bolsjevikerna ut storgodsägarnas jord till bönderna, men i slutet av 1920-talet svängde politiken 180 grader. Jorden skulle kollektiviseras och en fullständig klappjakt ordnades på självägande bönder, kulaker. Under Stalins värsta härjningar 1931–1933 beslagtogs livsmedel, inklusive utsäde. Människor dog som flugor av svält i det som en gång varit Europas kombod. Antalet offer för Stalins politik har inte klarlagts entydigt. Uppskatningarna varierar mellan 3 och 10 miljoner.

Miljoner ukrainare placerades i fångläger.

När Andra världskriget bröt ut var Ukraina ett svårt härjat land. Miljoner hade avlidit i svält. Andra miljoner hade förts

bort till Stalins arbetsläger. Tyskarna hälsades därför av många som befriare. Men glädjen blev kortvarig.

Ny självständighet 1941

När tyskarna anföll Sovjet passade ukrainarna på att 1941 utropa en självständig ukrainsk stat. Ukrainare befriade delar av landet (särskilt i omgivningen av Lvov/Lemberg) från kommunisterna, men fick snart ge upp i kampen mot de från väster framryckande tyskarna. Ukraina återerövrades senare i slutet av Andra världskriget som en del av Sovjetunionen. Men långt in på 1950-talet klampade gerillaförband inom den ukrainska befrielsearmén OUN mot de kommunistiska styrkorna i Röda armén.

Men miljoner ukrainare försmäktade i arbetslägren och nationen förmådde inte då frigöra sig.

Tredje gången gilt 1990?

Chansen kom inte förrän i samband med Sovjetunionens allmänna kollaps 1989. Sommaren 1990 förklarade sig Ukraina självständigt och Leonid Kravtjuk utsågs till president. Kravtjuk var gammal kommunist, men för den tiden ansågs han vara ganska liberal. Han hade dock varit med i partiet i 30 år samt tjänstgjort både som andre partisekreterare och propagandachef för det ukrainska kommunistpartiet. Hans samtida i grannländerna har alla svepts bort av reformvågen. Men Kravtjuk sitter kvar.

I december 1991 valdes han till president i allmänna val. Hans främste motkandidat var nationalistledaren Vjatjeslav Tjornovil, ledare för folkfronten Ruch, som är den ledande oppositionen i parlamentet. Vid sidan av det nationalistiska Ruch finns det

liberala "Nya Ukraina", som till stor del rekryterar sitt stöd från den ryska minoriteten. Med hjälp av den gamla maktapparaten kunde Kravtjuk få 61 procent av rösterna.

Parlamentet valdes på den gamla kommunisttiden (mars 1990), men nyval är utlovade till den 27 mars 1994. Valsystemet är dock sådant att oppositionen inte beräknas ha någon chans. Oppositionen bojkottade i protest omröstningen om valsystem, som då antogs med 245 röster mot 8 av de 450 ledamöterna i parlamentet.

För att ge en fullständig bild måste det dock nämnas att det finns ett visst mått av yttrandefrihet i dagens Ukraina. Bara för några år sedan kastades den som visade upp den blågula ukrainska flaggan i arbetsläger – idag är den Ukrainas officiella flagga.

Inga reformer

Sedan självständigheten har ingenting alls hänt i Ukraina. Eller rättare sagt allt har rasat utför med en skrämmande takt. Ingen har rört ett finger för att genomföra de reformer som fört länder som Estland och Lettland mot marknadsekonomi och som i Ryssland åtminstone öppnat vissa vägar till ekonomisk utveckling och demokrati någon gång i framtiden. Så inte i Ukraina. De reformvänner som tidigare hade visst inflytande har försvunnit en efter en. Premiärminister Vitold Fokin fick sparken i november 1992. Vice premiärministern Viktor Pynzenyk kastade in handduken i augusti 1993. Han var den ende i regeringen, vid sidan av dåvarande premiärministern Leonid Kutjma, som hade marknadsekonomiska tankar. Leonid Kutjma gav upp senare på hösten 1993. Kutjma var då den ende i regeringen som inte hade en bakgrund som kommunistpamp (han hade varit dynamisk och framgångsrik chef för raktefabriken Juzjmasj i Dnepropetrovsk). President Leonid Kravtjuk tog själv över också premiärministerposten.

Totalt fiasko i ekonomin

Den ukrainska valutan, "kupongen" var när den skapades i januari 1992 värd en rysk rubel. Och då bör vi komma ihåg att rubeln förvisso inte är något mönster när det gäller stabilt penningvärde. I november 1993 fick man trettio kuponger för en rubel. Inflationen är uppe i 100 procent – per månad. Det motsvarar en årstakt på 400 000 procent.

Köerna är kvar som på den gamla Sovjet-tiden och de ukrainska statsföretagen hålls

Ukraina har i sekler varit Europas kornbod. Men under Stalins tid svält miljoner ukrainska bönder ihjäl. Idag härskar planekonomin, trots marknadsekonomiska reformer i flera av de övriga f d sovjetrepublikerna.

under armarna av staten – som inte har några pengar, men som gärna trycker nya. Hela planhushållningssystemet lever kvar, med den skillnaden att många kunder och leverantörer försvunnit eftersom de ligger i andra f d sovjetrepublikerna, där de kanske tvingats till nedläggning eller ändrad produktion på grund av marknadens krav. Sådant bekymrar dock inte styresmännerna i Ukraina, som fortsätter att styra sitt luftslott efter gamla beprövade kommunistiska principer.

De marknadsreformer som Leonid Kutjma försökte genomföra betecknades av parlamentsmajoriteten som "obetänksamma och förhastade". Prisreglering, ransoner och stopp för privatisering av mark har parlamentet också beslutat om. Hela 84 procent av Ukrainas fastigheter är statsägda. De urmodiga statliga företagen hålls under armarna med hjälp av statliga lån.

Det är dock nog inte så mycket den gamla planmyndigheten som har makten över företagen. Det är maffian som styr. Och korruptionen och byråkratin är minst lika utbredd som på kommunisttiden.

Ryssland köpte halva flottan

Ukraina har inte heller förmått att betala sina leverantörer. Framförallt Ryssland. Skulderna var i september 1993 uppe i 20 miljarder svenska kronor. Främst leveranser av gas, olja och kol, som används i den ukrainska industrin. Sedan Ryssland stängt av gas- och oljeledningarna blev situationen desperat. Lösningen för Ukraina var att sälja ut den enda tillgång man hade: Den

omtvistade halvan av den sovjetiska Svartahavsflottan, som nu i sin helhet togs över av Ryssland. Flottan består av 300 fartyg och skulle enligt en tidigare överenskommelse delas lika mellan Ryssland och Ukraina.

Ukraina var en av de tre sovjetrepublikerna som hade baser för strategiska kärnvapen. En stor del av den militära produktionen har också legat i Ukraina. Det kaos som rått i Ukraina har skapat betydande oro för vad som skulle hända med kärnvapnen. Såväl USA som Ryssland har engagerat sig hårt i frågan och en överenskommelse har nu träffats om att Ukraina ska montera ned sina 1 800 stridsspetsar och skicka dem till

Mörka minnen från Stalinterrorn 1933. En föräldralös ukrainsk flicka i en utdöd stad. Det bördiga Ukraina var svältens boning på grund av planekonomisk terror. Än är inte planekonomin övergiven.

Ryssland i utbyte mot uran till kärnkraftverken.

Ukraina har också stora konventionella styrkor. Med reservation för vad som kan ha skrotats (någon nytillverkning lär knappast ha varit aktuell) har Ukraina 6 400 stridsvagnar och över 3 000 artilleripjäser i sin armé. Flygvapnet har över 2 000 flygplan och de väpnade styrkorna bestod vid självständighetsförklaringen av cirka en miljon man. Långsiktigt siktar man på en armé på 400 000 man.

Ukraina är helt beroende av kärnkraft för sin energiförsörjning. Något som också skapat oro i omvärlden. Tjernobyl ligger i Ukraina, på gränsen till Vitryssland. Ett tidigare beslut om att stänga de oskadade reaktorerna i Tjernobyl har rivits upp av parlamentet. Landet har inte råd, menar parlamentet. Frågan är om landet har råd att hålla säkerheten uppe i de kvarvarande grafitmodererade reaktorerna i Tjernobyl? När denna artikel ska gå till tryck meddelas en ny helomvändning. Tjernobyl stängs – eftersom Ukraina inte har råd att köpa kärnbränsle. (Det är inget tryckfel när vi skriver Tjernobyl, så heter orten på ukrainska. Nyheterna om olyckan förmedlades dock en gång via Moskva, varför det ryska namnet på orten ofta använts i Sverige).

Tidigare artiklar i serien om f d Sovjetrepublikerna har varit Kazachstan (Contra nr 5 1992), Moldavien (nr 6 1992), Uzbekistan (nr 2 1993), Georgien (nr 3 1993), Ryssland (nr 4 1993), Kirgisien (nr 5 1993), Azerbajdzjan (nr 6 1993) och Estland (nr 1 1994).

Nyliberalt ungdomsparti kan bli störst i Ungern

Text: Lars William Saure

Ungern är det östeuropeiska land som kommit längst i omvandlingsprocessen. Samtidigt som privatiseringen har låtit vänta på sig. I maj kommer Ungern att hålla sitt andra fria parlamentsval. Favoriter är Fidesz, oppositionspartiet som ända till förra året hade åldersgränsen 16-35 år och mer var en ungdomsrörelse än ett politiskt parti. Från maj kan 31-åriga Viktor Orban få ansvaret som regeringschef. Det enda tänkbara alternativet är det reformerade kommunistpartiet.

Ungern är sannolikt det land i Östeuropa som ligger närmast västerländsk standard. En vandring genom Budapests gator ger inte det intryck man kunde tro. Man känner sig som i vilken annan europeisk storstad som helst. Det finns modebutiker, en uppsjö av restauranger, ett rikt varuutbud och en arkitektur som vissa skandinaviska huvudstäder borde vara avundsjuka på. Det finns inte längre några svartväxlare, det går till och med att växla tillbaka den lokala forinten till en anständig kurs. Ungern siktar in sig på att bli en fullvärdig medlem i det europeiska samfundet.

Efter kommunismens fall i Östeuropa bildades också i Ungern en rad nya politiska partier och rörelser. Den som är mycket speciell för Ungern är Fidesz, en demokrati-rörelse som förvandlats till ett politiskt parti och som haft en övre åldersgräns på 35 år. Som ungdomsrörelse kanske det inte är så anmärkningsvärt med en högsta åldersgräns, men när Fidesz i vissa gallupmätningar fått 55 procents stöd, så kan det finnas anledning att se närmare på dessa yppies. Jag och några andra medlemmar i Fremskrittspartiet träffade Fidesz i Budapest.

Storföretagare?

I ståndsmässiga lokaler strax utanför Budapests centrum, i något som skulle kunna jämföras med Gärdet, har Fidesz sitt högkvarter. De håller till i en trevåningsbyggnad av sten, som ger intryck av att vara en villa. Inredningen är som på en engelsk herrklubb, högt i tak och massor med mahogny. Var detta ett kommunistland för fem år sedan?

Attila Ledenyi möter oss, han är ansvarig för Fidesz utlandskontakter och huvudkontaktman för Skandinavien. Han talar

flytande engelska, vilket man inte är van vid i det forna Östeuropa. Ledenyi och hans kollegor skulle ha passat in i vilken storföretagsmiljö som helst i Västeuropa, av klädedräkten att döma. Tillsammans med kollegan Sandor Holbok och en politisk rådgivare berättar han hur det hela började.

Så började det

Fidesz grundades i mars 1987 av 37 studenter, för att utgöra ett alternativ till den kommunistiska ungdomsorganisationen. Fidesz var den första organisationen som öppet ställde sig i opposition till kommunisterna. Inledningsvis var organisationen avsedd att bli en människorättsorganisation. Den viktigaste uppgiften var att göra sig kända i media, för att därmed stå säkrare mot övergrepp och försök till underkastelse från myndigheternas sida.

Redan i april 1988 arresterades fem medlemmar i Fidesz och blev varnade för att delta i "aktiviteter som hade samband med en illegal organisation". Detta möttes med en formell anmälan till den ungerska polisens högkvarter. Händelsen omtalades kort i radio och kommunistregimens dagstidning Magyar Hirlap hade en längre artikel om saken, full av falska och missvisande påståenden.

Under loppet av våren breddade verksamheten ut sig i hela Ungern, polisen genomförde razzior och beslagtogs Fidesz-material och det genomfördes upprepade försök att stoppa verksamheten.

Kommunistregimen hade vid den här tiden på bästa Stalin-sätt börjat bygga en jättelik damm över Donau i samarbete med de tjeckoslovakiska myndigheterna. Detta trots de skador som skulle drabba lokalbefolkningen och ödeläggandet av natur-

historiskt värdefulla områden. Dammygget saknade all förankring hos befolkningen och Fidesz deltog aktivt i kampen för att få beslutet ändrat. Frågan visade sig vara avgörande för det politiska syftet. Genom en rad demonstrationer och politiska aktiviteter, bland annat namnsamlingar för att kräva kommunistiska parlamentsledamöters avgång, lyckades de samarbetande organisationerna få beslutet ändrat.

Förhandlingar med kommunisterna

När det från kommunistregimens sida blev nödvändigt att förhandla med de ledande oppositionsgrupperna var Fidesz en naturlig förhandlingspartner, även om kommunisterna försökte komma runt samtalen med just Fidesz. Men oppositionsledarna stod samlade och kommunisterna måste ge sig. Samtalen medförde en förändring i rätt riktning, men fyra av Fidesz huvudkrav var fortfarande inte tillgodosedda. Dessa var upplösning av partiets organisation i armén, avskaffande av partiets närvaro och kontroll på arbetsplatserna, beslagtagande av kommunistpartiets egendom och utlysande av presidentval efter parlamentsvalet. Tillsammans med fridemokraterna, ett annat oppositionsparti, vägrade Fidesz att acceptera resultatet av förhandlingarna och pressade på för att genomdriva en folkomröstning. Så småningom nådde de ytterligare framsteg.

Det första fria valet

Vid parlamentsvalet våren 1990 hade Fidesz bestämt sig för att ställa upp. Valresultatet blev nio procent och 22 platser i parlamentet, vilket medförde att ungdomsrörelsen plötsligt ändrats till ett politiskt parti. De 22 har idag blivit 23 med hjälp av en avhoppare från fridemokraterna.

Med såväl politiskt ansvar som en fastlagd framtid stod Fidesz inför en rad problem. Politiken skulle vara liberal och huvudmålet var en snabb övergång till marknadsekonomi, medlemskap i EU och avveckling av Ungerns medlemskap i Warszawapakten. Även om Fidesz blivit ett politiskt parti har man hållit fast vid

FESSEK VÁLASZTANI

Vid parlamentsvalet 1990 använde sig ungdomsrörelsen Fidesz av ett enkelt och rakt budskap. Det gick hem. Nu är rörelsen breddad och ett av Ungerns största partier.

grundprinciperna. Den mest omdiskuterade är åldersgränsen. Fidesz har länge varit öppet bara för medlemmar mellan 16 och 35 år. Detta hindrade inte att partiet på vissa platser var representerat av äldre personer. På partistämman 1993 avskaffades åldersgränsen.

Av detta skulle man kunna dra slutsatsen att uppslutningen kring Fidesz vore koncentrerad till ungdomen. Men så är inte fallet. Vid sidan av ungdomen har Fidesz sitt starkaste stöd hos den äldre generationen.

Vid sidan av den politiska verksamheten bedriver Fidesz en rad kulturaktiviteter. Bland annat har partiet ordnat en egen kulturvecka med filmfestival, popkonserter, teater m m och detta i anslutning till partiets årliga kongress. När vi var i Ungern ordnades den "orange festivalen" uppkallad efter den något grälla orange färg som blivit Fidesz kännetecken.

Fidesz popularitet tycks ha ökat stadigt. I januari 1991 hade Fidesz blivit Ungerns populäraste parti med 23 procent i opinionsundersökningarna. I februari 1992 toppade partiet undersökningarna med 55 procent. Den undersökningen gjordes veckan efter partikongressen och sympatierna har därefter fallit tillbaka, men Fidesz är för närvarande i början av 1994 Ungerns största parti i opinionsundersökningarna.

Den största politiska frågan i Ungern idag är den politiska kontrollen av medierna. Bland annat försökte förre statsministern Jozsef Antall (han avled i januari 1994) sparka radiochefen eftersom hans profil inte var "lämplig". Ungern har två rikstäckande statliga TV-kanaler samt några lokala privata kanaler. Det finns en inofficiell överenskommelse mellan regeringspartierna att nya tillstånd för TV inte ska beviljas. Saken har fått stor symbolisk betydelse, och den har dragit undan mycket av resurserna för politisk debatt från viktigare frågor, som t ex privatiseringen av näringslivet. Men frågan är naturligtvis principiellt viktig.

Privatiseringen sköts av den statliga ägarmyndigheten. Det pågår en politisk debatt som bygger på rädslan för att bli uppköpt av utländska placerare och företag. Denna debatt medför att privatiseringen har gått långsamt. Frågan om snabbheten i privatiseringsprocessen är en väsentlig konfliktanledning mellan Fidesz och regeringen. Hittills har bara en del av Ungerns näringsliv privatiserats och det är svårt

att hitta villiga placerare.

EU-medlemskap en nödvändighet

Fidesz menar att medlemskap i EU är en nödvändighet. Debatten går ut på att diskutera när Ungern ska ansöka om medlemskap. Fidesz vill gärna vänta ett tag, medan regeringen vill ansöka om medlemskap snarast. Fidesz menar att en ansökan om medlemskap måste ta hänsyn till att det finns en rad länder som är starkare än Ungern när det gäller ansökan om medlemskap. Ett fastställande av när ansökan skall göras skulle komplicera debatten. Och Fidesz är dessutom kritiskt inställd till de protektionistiska inslagen i EU.

Partiets försvarspolitik spänner från dem som önskar ett starkt försvar till dem som tycker att det just inte behövs något försvar alls och istället vill koncentrera resurserna på den ekonomiska tillväxten. Fidesz följer utvecklingen i Västeuropa och vill uppnå en allians som kan konsolidera den demokratiska utvecklingen. Ungern var det Warszawapaktland som satsade minst på försvaret, men arméns styrka är oförändrad.

Nyliberaler?

Fidesz är inget nyliberalt parti, även om de är varma anhängare av marknadsekonomi. Organisationen rymmer ett brett spektrum av grupperingar med delvis motstridande åsikter. Ibland verkar Fidesz vara någon slags paraplyorganisation mot de fortfarande närvarande kommunisterna. På partistämman 1992 ansökte partiet om medlemskap i den liberala internationalen, inriktningen är snarare socialliberal än nyliberal. Politiskt är Fidesz något mellanliggande mellan politiskt parti och demokrati-rörelse, dvs partiet är mycket inriktat på själva demokratiseringsprocessen, och har få konkreta politiska linjer annat än önskan att införa marknadsekonomi. Fidesz är antirasister och kan tänka sig positiv diskriminering till förmån för minoriteter. De tillgriper gärna aktivistiska metoder, inklusive civil olydnad. Det är mot den bakgrunden svårt att placera Fidesz i det politiska landskapet. Det är en typisk ungdomsrörelse i arbetssätt och ståndpunkter.

Den stora bredden i åsikter och metoder kan i framtiden bli det största problemet. Det finns där onekligen ett embryo till fraktionsbildning om Fidesz skulle komma i regeringsställning. Men oavsett detta är Fidesz en av de mest intressanta politiska företeelserna i dagens Europa.

BREV TILL CONTRA

Försvara Estland

Förhållandet mellan den estniska staten och den ryska befolkningen i Estland har under senare tid förvärrats, speciellt i Narva-området där den ryska dominansen är nästan total. Men man får inte glömma, att en av grunderna till den ryska dominansen i detta område är att den ursprungliga estniska befolkningen här under kriget blev fördriven.

Man får i det längsta hoppas att bägge parter besinnar sig, och att det är möjligt att komma fram till en kompromiss som båda kan leva med. De flesta ryssar vill trots allt bo här där de materiella förhållandena är långt bättre än i Ryssland. Men den unga estniska staten behöver nu hjälp – diplomatisk hjälp, mot den mäktiga grannen i öst. De nordiska regeringarna bör i alla fall göra det glasklart för myndigheterna i Moskva att man anser att de dåvarande gränserna mellan Estland och Ryssland är odiskutabla och slutgiltiga och att de ryska styrkorna måste dras ut ur Estland utan villkor och utan uppehåll.

Dessutom får vi inte i dagens upphettade debatt om estniskt medborgarskap och språklagar glömma att ingen frågade de estniska skolbarnen om de ville lära sig ryska under den 50 år långa sovjetiska ockupationen. Ryssarna kommer på inget vis att ta skada av ett visst estniskt ordförråd – självklart inom rimlighetens gränser!

Nils Tore Gjerde

Den verkliga rättsröten

Utan tvivel har Kenth Olsson gjort en aktionsvärd insats med sin bok *Affärernas Sverige*. Lögn och mygel synes förekomma även på högsta nivå men några kommentarer synes vara på sin plats.

För någon tid sedan återgavs i TV hur en familj i Malmö efter ideliga övergrepp och trakasserier av ett ungdomsgäng resignerat och beslutat sig för flyttning. De stod inte ut längre, upprepade hänvändelser till myndigheter hade inte hjälpt. Ingen tycktes ha makt att ingripa, de fick endast beklaganden till svar.

Är sådant rättsäkerhet i Sverige 1994, har ligister rätten på sin sida? Vad sägs förresten om den allmänna nedbusningen, gatuvåldet, vandaliseringen, misshandel av

och inbrott hos äldre, de våldsamt ökande bankrånen? Hur står det egentligen till med de misshandlade och bestulnas ersättning – de är närmast rättslösa och får endast en bråkdel av vad brottslingarna får kosta; en "värsting" kostar minst en miljon per år.

Vad sägs för övrigt om proportionerna mellan olika brott och straff? En man gjorde en falsk femkronorssedel, blev sedermera religiös och angav sig själv. Han dömdes till två års straffarbete. En rattfyllerist fick tio månader för att ha dödat fyra personer. Nyligen fick en far resning i ett mål där han på rätt osäkra uppgifter dömts till tio år för incest och våldtäkt, under det att en berusad bilist fick tre månader och 8.000 kr i skadestånd för att ha dödat en kvinna och två unga flickor. Många liknande exempel kan anföras. Sådant kallas i Sverige för rättvisa och likhet inför lagen!

Hur patetiskt talade ej författaren V. Moberg om "rättsröten" i affären Kurt Haijby – det finns dock tvivel på huruvida hans uppgifter om sina förbindelser med Gustaf V var sanna. Men vare sig hans uppgifter vare korrekta eller ej – var saken egentligen av någon större betydelse? Under trycket av ensamhet och hög ålder gör sig en högt uppsatt man skyldig till några rätt vanliga avvikelser. Är detta en skandal för ett helt land? Det finns skäl för misstanken att Mobergs patos mest hade politisk bakgrund, han ville som ivrig republikan diskriminera kungahuset.

Hela denna "affär" var mest en uppblåst ballong. Den verkliga rättsröten finns på annat håll, den ser vi dagligen i pressen och i TV:s rapporter.

Paul Karlsson

Politikersamhället löser inte miljöproblemen

Om vi utgår ifrån att vi struntar i miljöfundamentalismens strävan att eliminera begreppet miljö som betydande "vår miljö" eller "människans miljö", och istället har som utgångspunkt att det är rätt av människan att nyttja naturen i sina syften och att naturen avskild från människans inte har någon moralisk status, och att vår strävan skall vara: produktion - men utan giftiga

konsekvenser som hotar vårt eget välbefinnande, då kan vi skapa en viktig diskussion för framtiden. Nämligen: vilket samhällssystem är av sin natur effektivast när det gäller att upprätthålla produktions-samhället och samtidigt leda vetenskaplig och teknologisk utveckling framåt?

Är det ett samhälle som hämmar de kreativa och innovativa drivkrafterna, d v s ett politikerstyrt samhälle med begränsad individuell frihet, eller är det ett fritt, marknadsanpassat samhälle?

Det borde vara lätt att på egen hand inse svaret genom ren tankeverksamhet. Men låt oss göra det så tydligt som möjligt genom att ta en titt ut i världen. Vilka länder är mest förpestade? De som inte utvecklas, de som står stilla i utvecklingen och nätt och jämt lyckas uppehålla livet med föråldrade maskiner och industrier, de som inte har något kapital att satsa framåt med. Nej, de värst drabbade länderna är givetvis u-länderna och de forna kommuniststaterna. Västländerna, däremot, är de som driver utvecklingen framåt – såväl inom välfärd som inom miljövetande och miljöåtgärder.

Varför? För att västvärlden ännu är tillräckligt fri för att människans förnuft och drivkraft skall få en chans. Människor i väst har fortfarande möjligheten att göra något av sina liv och tjäna pengar på det. Detta driver utvecklingen framåt.

Och det driver utvecklingen framåt även inom utvecklingen mot en sund miljö. Så har det t ex startats många nya företag som sysslar med att hålla miljön ren – och som tjänar pengar på det. En sådan utveckling kan endast ske i väst.

Tyvärr så driver miljöaktivisterna en kampanj för att begränsa friheten än mer, och istället utöka staten och politikerkontrollen. Detta vore ett dråpslag mot välfärden såväl som mot miljön. Politiker kan inte skapa någonting – varken välfärd eller en sund miljöutveckling med ökad vetenskap och ny teknologi. Så fort de blandar sig i människans förnuftsverksamheter, såsom ekonomin, följer förfallet. Skall vi låta detta ske även med miljöutvecklingen? Skall vi satsa på fria vetenskapsmän och en fri teknologi och företagsamhet, eller skall vi satsa på politiker som Olof Johansson eller andra för att göra framtiden säker?

Väljer vi det sistnämnda får vi skylla oss själva.

Anders Wollin

Begreppsförvirring i medierna

"Högerextremism i försvaret!" trumpetade Sivert Öholm i *Syar direkt* för någon tid sedan. Vad som avsågs var två sadistiska officerare. Varför kalla sadism "högerextremism"? I programmet kallades även överordnades trakasserier av underordnade för "pennalism". Jag trodde det senare var "kamratförtryck".

I Ryssland har nu en "högerextremist" vunnit valet. Han är nationalist, kanske imperialist, men vad gör honom till "höger"? Av mycket att döma vill han ha en återgång till det som nyligen var!

Då Sovjet föll, kallades de ortodoxa, "de konservativa", kommunisterna för "höger" av internationell journalistik, vilket fick en chefredaktör att skriva en ledare betitlad "När vänster blev höger och tvärtom" (*Södermanlands Nyheter* 1990-01-20). Den slutade: "Frihetsprocessen i östblocket innebär en politisk kursändring i högerriktning. Det är dags att den svenska journalistkåren upptäcker detta." Ändå hade samma tidning någon tid senare en ledare som varnade för "högerextremism", med bild av Hitler och Mussolini, som ju inte på något vis var anhängare av vare sig marknadens eller individens frihet! Denna gång handlade det om invandring! Den som inte vill hålla Sverige öppet för migrationsströmmen, som enligt FNs flyktingkommissariat i Genève till 95 procent består av ekonomiska migranter, är enligt medierna "högerextremist". Det socialdemokratiska LO består således av en överväldigande andel "högerextremist". Och hur skall man beteckna kommunister och miljöpartister som är kritiska till invandringpolitiken? Är de också "högerextremist"? Var på den politiska höger-vänsterskalan, där den otyglade marknadsökonomi står längst till höger och den socialistiska planökonomi längst till vänster, står egentligen fransmannen Le Pen? Det meddelar ingen journalist.

En representant för Frihetsfronten, Johan Norberg, fick 1993-09-29 publicerat ett brev på Svenska Dagbladets ledarsida, där han bad tidningens journalister att de "icke utan eftertanke paketerar och etiketterar ideologierna, hur allmänt vedertagna etiketterna än är." Någon märkbar effekt har uppmaningen inte haft på tidningens journalister. Frihetsfronten, som ju förordar total frihet på alla områden, så länge denna frihet inte skadar andra, är väl det som står "högerextremismen" närmast. Ändå är det

fel att kalla organisationen extremistisk, eftersom man på vänsterkanten ej blir extremist förrän man övergår till terroristhandlingar – bilbomber, mord, tagande av gisslan etc.

Även Moderata Ungdomsförbundet har efter den senaste partistämman av många journalister – lika orättvist – beskyllits för extremism!

Hur har myten om högerextremismen egentligen uppstått? Då Arvid Fredborg i maj 1943 återvände efter drygt två år som SvDs korrespondent i Berlin, skrev han boken *Bakom Stålvallen*. Han påtalar där nationalsocialismens djupa släktskap med bolsjevismen. Men frågan om hur myten om Högerextremismen uppstått besvarade Fredborg i brev till mig 1992-02-27 som följer: "Personligen har jag uppfattningen att mediavänstern har sina speciella skäl att beteckna nazism och fascism som höger-

rörelser. I fråga om nazismen var ett dylikt påstående helt grundlöst, bortsett från att man använde en del symboler, som man snarast associerar med konservatismen. Beträffande fascismen är kanske bilden mindre klar men det förtjänar att understrykas, att Mussolini började som socialist.

"Eftersom kommunismen är en utväxt på vänstersidan är det givet, att alla med den sympatiserande gärna vill sätta högerstämpel på alla motståndare och gärna vill associera dem med nazismen."

Men vilket intresse har journalister i borgerliga tidningar, som SvD, att använda vänsterns terminologi?

Resultatet av begreppsförvirringen är, att mediernas "höger"-beteckningar alltid måste ifrågasättas. De kan nämligen lika gärna betyda "vänster"!

Magnus Cappelin

Varför denna förvirring mellan höger- och vänsterbegreppen? Hur ska väljaren veta vem han röstar på när typiska vänsterståndpunkter kallas "högerextremism" – och tvärtom?

BOK-NYTT

General Böhmes val

General Böhmes val är titeln på en bok av Leif Leifland, som innehåller tre uppsatser vilka berör händelser i anslutning till Tredje rikets undergång våren 1945.

Bokens titel syftar på det val som general Franz Böhme i egenskap av befälhavare för de tyska trupperna i Norge ställde inför när de tyska arméerna i hemlandet hade gett upp motståndet. Skulle general Böhme också kapitulera eller skulle han ge order om fortsatt motstånd?

Inom det allierade överkommandot bedömde man det inte som en självklarhet att den tyska ockupationsarmén i Norge skulle kapitulera även om motståndet i Tyskland upphörde. Därför beslöt de brittiska och amerikanska staberna att planera för ett scenario där den tyska armén i det starkt befästa och geografiskt isolerade Norge valde att fortsätta kampen.

Att det befarade scenariot inte blev verklighet kan inte minst Sverige skatta sig lyckligt för. I den vid Eisenhowers högkvarter utarbetade operationsplanen tilldelades nämligen Sverige en högst påtaglig roll. Planeringsavdelningen för Norge-operationen kom i sin slutgiltiga version fram till att huvudattacken borde ske från svenskt territorium. En sådan operation skulle kräva ett omfattande basystem i Sverige och dessutom fordra tillgång till svenska kommunikationer.

Därutöver förväntades att den svenska armén skulle ta aktiv del i operationen och företa en offensiv mot områdena kring Narvik och Tromsø. Tilläggs kan att den starkaste och mest stridsvana delen av tyska armén fanns just i ovannämnda områden.

Winston Churchill, som var ytterst kritisk mot den svenska regeringens eftergifter gentemot Tyskland, försökte på egen hand tvinga Sverige in i kriget. Churchill skrev vid ett tillfälle, att "Sverige borde under starkt tryck tvingas av Storbritannien och Amerika att omedelbart börja mobilisera och samordna nödvändiga åtgärder med general Eisenhower. Jag betraktar detta som det sista tillfället för svenskarna att rädda sitt namn inför eftervärlden. Till för ett par år sedan kunde de hävda att de var skräckslagna. Nu har de ingen annan ursäkt än en beräknande självskhet, en egenskap som utmärkt dem i båda krigen

mot tyskarna." Att avsikten var att få Sverige att delta i ett anfall mot tyskarna understryks vidare i ett uttalande av Montgomerys stab, i vilket det sägs att "Vi anser att ingen möda får sparas för att driva Sverige till att välja den handlingslinje som vi önskar".

När den slutgiltiga versionen av anfallsplanen förelåg den 30 april föreslog Eisenhower, att stabsöverläggningar skulle inledas i Stockholm, och redan samma dag sade samlingsregeringen ja till de begärda överläggningarna. Leif Leifland säger apropå det jakande svaret, att "Rör det sig i själva verket inte om det mest iögonfallande konkreta avsteg som Sverige gjort från den strikt neutralitetsrättsliga linjen alltsedan just neutraliteten blev svensk utrikespolitisk doktrin (och ändå har avstegen varit både många och grova)? Den som samtycker till militära överläggningar med den ena krigförande parten i syfte att tillsammans med denna förbereda någon typ av väpnade aktioner mot den andra krigförande parten kan naturligtvis inte kallas neutral i någon rimlig mening – han har definitivt valt sida."

Till följd av den snabba händelseutvecklingen i Tyskland behövde aldrig samlingsregeringen konfronteras med de allierades långtgående krav. General Böhme gjorde sitt val, och det valet räddade sannolikt Sverige från att tvingas in i ett förödande krig.

De två övriga uppsatserna i Leiflands bok handlar om utrikesminister Ribbentrops fredsemissarier och om Hamburgs kapitulation. En omfattande källforskning ligger till grund för boken, vilken oförbehållsamt kan rekommenderas

David Stavenheim

Fundamentalism i islam och kristendom

Ordet "fundamentalism" förekommer ymnigt i såväl religiös som politisk debatt och journalistik och har väl ganska entydigt en negativ prägel. En fundamentalist anges ofta vara en galning, en fanatiker, som förutsätts vara beredd att både kasta bomber och sälja sin gamla mor för en biljett till paradiset. Ligger det någon sanning i den tolkningen av begreppet fundamentalism? Ja – och nej. Så kan man tolka svaret på nämnda fråga i boken *Fundamentalism i islam och kristendom* (med underrubriken

"Ayatollah Khomeinys religiösa principer") som utgivits av Martin Allwood i Mullsjö.

Huvudparten av boken ägnas den muslimska fundamentalismen och dess store portalgestalt, vettvillingen ayatollah Khomeiny. Det var Khomeinys uppstigande till den diktatoriska makten i Iran efter shahens fall 1979 som aktualiserade frågan om islams hot mot den demokratiska civilisationen. Ty förutom att starkt motsätta sig den gudlösa kommunismen, vände sig Khomeiny och hans shiamuslimska fanatiker även mot "den stora Satan" USA. Vi minns ännu med förfäran den amerikanska ambassadpersonalens 444 dagar långa gisslantillvaro på ambassaden i Teheran. Det förödande kriget mot Irak på 1980-talet innebar sedan alls icke, att Iran under ayatollahn gjorde några avsteg från sin föresatser att steg för steg bygga upp sin revolutionära och terroristiska potential. Bakom så gott som alla terroråd i islams namn kan man i dag hitta iranska ansatser och stämplingar. Den iranska fanatismens draksådd har såldes spritt sig till alla delar av arabvärlden och en stor del av världen i övrigt, inte minst USA där terroriststrategen Omar Abdul Rahman håller till. Fundamentalismen är en alltmer inflytelserik riktning i Rahmans hemland Egypten.

Mot bakgrund av det globala politiska hot som den militanta, islamiska fundamentalismen alltmer tycks innebära, är det tankeväckande att ta del av Khomeinys religiösa principer som Martin Allwood presenterar. Om det förtappade västerlandet heter det: "Europa (Västerlandet) är endast en samling diktaturer fulla av orättvisor; hela människosläktet bör med en järnåve krossa dessa anstiftare av oordning och oroligheter om den vill återvinna sitt lugn. Om den islamiska civilisationen hade fått styra västerlandet skulle man inte längre vara tvungen att delta i dessa djuriska tillställningar, som inte ens är värdiga vilda djur."

Khomeiny skröder sannerligen inte orden: "Vi måste protestera och få alla att uppmärksamma detta för att äntligen få världen att förstå att dessa judar och deras sutenörer har för avsikt att förstöra islam och grunda ett judiskt världsherradöme...måtte Gud bevara oss för det!" Den radikala lösningen på problemen är naturligtvis "det heliga kriget", jihad, enligt Khomeiny "en erövring av icke-mohammedanska områden".

Den kristna fundamentalismen är av en

FUNDAMENTALISM
I ISLAM OCH KRISTENDOM

Ayatollah Khomeinis
Religiösa Principer

annan karaktär än den islamiska. Den kan för det första inte utgöra något som helst globalt hot mot den civiliserade världen, därför att den a) inte har några militära mål (ofta är den fö pacifistisk) och dessutom inte någonstades har politisk makt; och b) i regel är positivt inställd till demokratin. Det hindrar naturligtvis inte att den stundom kan ha en störande intolerant inställning, t ex när det gäller synen på den darwinska evolutionsläran. Som ett exempel på kristen fundamentalistisk produktion nämner Allwood Bunyans klassiska verk *Kristens resa*.

Jag tror Allwood ganska väl har sammanfattat den religiösa fundamentalismen i dessa ord: "Fundamentalismen har ofta varit ett villospår, som lett till formalism och intolerans. Den har också vilselett miljoner människor till att tro, att upplevelsen av ett känslorus är detsamma som ett förändrat liv. Men fundamentalismen har också gjort en stor positiv insats. Den har i bästa fall åstadkommit en verklig väckning (bör väl heta "väckelse", recensentens anm) hos försoffade och förslöade människor som tappat kontakten med de eviga värden, som allena kan ge det djuriska jordelivet mening och krydda".

Tommy Hansson
Martin Allwood (red): *Fundamentalism i islam och kristendom. Ayatollah Khomeinis religiösa principer. Texter och kommentarer. Persona Press, Mullsjö. ISBN 91 85412 80 5.*

Tredje världskrigets slut

Överste Bo Hugemark, verksam vid Militärhögskolan i Stockholm, är en av våra insiktsfullaste militärpolitiska bedömare. Han blev känd för en större publik då han med jämna mellanrum framträdde som analytiker i televisionen i samband med

kriget i Persiska viken för tre år sedan. Hugemark sammanfattar i boken *Tredje världskrigets slut* (en sammanställning av tidigare publicerade artiklar i tidskriften Officersförbundsbladet 1988-92) sina insikter beträffande det globalpolitiska händelseförloppet under senare år.

Hugemark demonstrerar i denna bok såväl analytiska som stilistiska färdigheter, vilket gör att det mestadels är ett rent nöje att läsa den. En reservationen kan kanske vara, att perspektivet till viss del saknar önskvärd bredd – om utvecklingen i Asien sägs tämligen litet, om den i Afrika intet. Författaren väljer i stället att kraftsamla sina insatser till den europeiska scenen och behandlar företrädesvis utvecklingen i dåvarande Sovjetunionen och Östeuropa. Vilket förmodligen är en naturlig prioritering för en svensk officer som är van att studera hotbilder med betydelse för vårt geografiska/geopolitiska närområde.

Överste Hugemark tillhör de bedömare som genomskådat den kommunistiska ideologins rätta natur. I avsnittet om den östeuropeiska verkligheten mot bakgrunden av den döende kommunismen ("Gott nytt år i Östeuropa") skriver han:

"Sovjetekonomins kris är visserligen en följd av att det socialistiska systemet enligt nationalekonomen Ludwig von Mises är 'avskaffandet av rationell ekonomi'. Men det är dessutom ett djupt omoraliskt system (inte som en del nu säger 'i grunden en fin tanke')."

Dessa rader sammanfattar välformulerat både kommunismens kärna och det önsketänkande som vidlåder vissa delar av betraktarna i väst. Hugemark klargör vidare, att det diktatoriska system som behärskade det Moskva-styrda östblocket ingalunda var "fascism":

"Detta är inte fascism, som en del västeuropeiska socialister nu försöker kalla det för att undvika besvärande jämförelser, utan rätt och slätt socialism som fått löpa linan ut."

Utän tvivel tillhörde Hugemark en av våra absolut mest insiktsfulla observatörer av kriget i Persiska viken i januari-februari 1991. Författaren beklagar att amerikanerna inte löpte linan ut och tågade mot Bagdad sedan markkriget vunnits:

"Min gissning är därför att ett amerikanskt intåg i Bagdad skulle ha hälsats med jubel, en befrielse från en lång mardröm. Detta kan vi emellertid inte få veta. Vi kan inte vrida klockan tillbaka och pröva det andra alternativet. Historiska experiment

är förstörande prov. Men kanske får vi något slags facit den dag Saddam Hussein – på ett eller annat sätt – försvinner från scenen."

Det senare läget tycks, när detta skrivs, långt borta. De experter som tillät sig förmoda, att Hussein snabbt skulle försvinna från scenen efter nederlaget i kriget bedrog sig gruvligen, och jag är inte säker på att inte Hugemark inte tillhörde den kategorin. Dessa bedömare hade helt enkelt underskattat propagandans möjligheter i ett despotiskt styrt samhälle som det irakiska – Saddam Hussein hade inga som helst problem med att framställa det i verkligheten förödmjukande nederlaget som en seger. Men naturligtvis skulle general Schwarzkopf ha fått klartecken från Vita huset och Pentagon att gå mot Bagdad; dessvärre var president Bush och ÖB general Powell alltför upptagna att vara så maximalt "ansvarfulla" och minimalt "hämndlystna" att de inte fullföljde förintandet av de irakiska trupperna med att också klämma åt galningen i Bagdad.

Därmed upprepade man det amerikanska misstaget från Koreakriget, där den man som i grunden ville besegra de nordkoreanska kommunisternas krigsapparat – general MacArthur – blev avskedad i stället för att få klartecken för det avgörande ingreppet.

Det enda man har anledning beklaga beträffande Bo Hugemark är väl, att hans Officersförbundsblad (och andra militära publikationer han regelbundet medverkar i) har en förhållandevis snäv läsekrets. Allmänheten tvingas i stället i regel nöja sig med "analytiker" av typ världsportern Bo Nilson i *Expressen* och Olle Svenning i *Aftonbladet*.

Tommy Hansson
Bo Hugemark: Tredje världskrigets slut. Probus. ISBN 91-87184-15-X.

Afghanistan - landet på världens tak

Afghanistan-experten C-J Charpentier har utkommit med en handbok om det land han känner så väl och har ett så varmt personligt förhållande till. Han har bott där periodvis och talar dari, det ena av de två huvudspråken. Och är dessutom muslim.

Detta, hans 266 alster, är en "skolboksbeskrivning" av Afghanistan (men betydligt trevligare att läsa än de flesta skolböcker) där en stor mängd geografiska, historiska och politiska aspekter behandlas på ett lämpligen syntetiskt vis (boken är på 101 sidor) - de olika etniska grupperna, språken, islam, det dagliga livet, de sociala förhållandena, från forntidshistoria till nutidshistoria m m. På ett så begränsat antal sidor blir det naturligtvis inga djuplodande avhandlingar, men efter att ha läst boken tycker man sig ha fått de uppgifter som behövs för att kunna skapa sig en relativt god

helhetsbild av detta land och dess folk.

Ett nyckelord att hålla i minnet när man vill beskriva Afghanistan är mångfald: många folk, många språk och dialekter, många kulturer, bofasta och nomadiserande grupper, stadsbor och bybor, stora klimatiska skillnader från plats till plats osv. Allt detta lyckas Charpentier knyta ihop på ett föredömligt sätt, läsaren upplever aldrig att han håller på att tappa bort sig bland alla fakta. Detta även tack vare den lediga berättarstil författaren använder sig av.

Förutom att läsaren får rätt god behållning för rätt lite "besvär", kan Charpentiers bok även användas som bas, om än något tunn, för fortsatta monografiska studier om Afghanistan. På det stora hela en bra bok alltså.

Christer Arkefors
C-J Charpentier: *Afghanistan - landet på världens tak*. Almqvist & Wiksell, Stockholm.

Afghanistan befriade sig från den sovjetiska ockupationsmakten. Det innebar inte att kriget tog slut. Här en afghansk kämpe från tiden för kriget mot Sovjet, med en amerikansk Stinger-robot på axeln.

CONTRA 3 1994

I nästa nummer av *Contra* inleds en artikelserie med temat "Kalla krigets hjältar", som behandlar ett urval av de personer, som bidragit till att den fria världen vann det kalla kriget mot kommunismen. Som första profil i artikelserien presenterar vi general Douglas MacArthur. Vi skall också ta upp en mycket laddad politisk fråga. Att landets kommuner och landsting i stor utsträckning glömt att räkna med att de ska betala pension till sina anställda. Många kommunalkamrerer har missat kostnader och skulder på hundratals miljoner.

...kommer i april